

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 3 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

IRÁRTERHEK:
Egy évre postai sor egyszer 20 fill.
minden követezésnél 10 fillér.

Külföldi postai sor 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF.

Arad, 1909.

Szombat, január 30.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Nemzetiségi főispánok.
- Az adó csata.
- Aradi adóhivatalnokok reformterve.
- A béke felé.
- A gyermekbírósgót.
- Nagy Sándor temetése.
- Martellbank készül.
- Eleven féltka.
- Autobusz-karambolok.
- Incidens a Vass-kávéházban.
- A női erkölcs.
- Főurak a razzian.
- Egy aradi orvos egyjeli látogatója.
- Három betörés egy éjszaka.
- Rablógyilkos merénylet egy ékszerüzletben.
- Tárca: Áprilisi éjszaka. Írta: Májthényi J. György.

Nemzetiségi főispánok.

Írta: egy román.

Az elejét is, végét is lecáfolták azoknak a híreknek, amelyek a Justh Gyula és a nemzetiségi politikusok között lefolyt beszélgetésekről megjelentek. A valóság számára körülbelül nem maradt egyéb annál a ténynél, hogy a képviselőház elnöke valóban beszélt a nemzetiségi képviselőkkel és hogy a pourparler-k alatt bizonyára nem az időjárás viszontagságairól esett szó.

A megcáfolt újsághírek között volt a Házelnöknek — most már persze, csak állítólagos — terve, hogy nemzetiségi főispánokat nevezzenek ki. Ezt a hírt érte a legfrissebb dementi,

gondolom, hogy erre támadhatott a legnagyobb megütközés. Sőt, ha beképelem magam abba a szférába, amelyben a koalíció ifjú politikusai ma nemzetiségi ügyet intéznek, szinte a fülembe csengenek a kifakadások: „Mit? Főispánokká nevezni a hazaárulókat! Más se kellene! Kötelet nekik, de nem főispánságot!...”

Én tisztelettel hallok ezeknek a serdülő uraknak sovinizmusát, — de meg kell jegyeznem, hogy a kötéllel még soha és sehol se oldottak meg nemzetiségi kérdést. És tovább menve, azt az állítást merem megkoekázni: ép az állami fensőbbiség teljes érvényesülésének, sőt talán épen a leg-erősebb magyarosító politikának egyik biztos eszköze lenne, ha nemzetiségi főispánokat neveznének ki.

Sietek kijelenteni valamit. A mikor nemzetiségi főispánokat említek, nem az ugynevezett megtért báránycákra, vagy a jóllakott ambíciókra gondolok, a minők — például Burdia Szilárd — ma is elnyerik a kormány bizalmát és kegyét. A nemzetiségi főispánokat egyenesen az aktív nemzetiségi politikusok sorából, a legjobban exponált helyekről kellene kiválasztani, még pedig anélkül, hogy cserébe elvük változtatását, programjuk föladását kellene kívánni. S ezek a főispánok, ismétlem, több szolgálatot tennének a magyar kormánynak, a magyarság hegemoniáját kifejező

tendenciáknak, mint Bánffyának híres nemzetiségi ügyosztálya, hatszáz sajtópör és Andrassy Gyula gróf erélye.

Két nagy politikai példa áll előttem, amikor ezt az állítást ki merem mondani. Az egyik Franciaországban esett meg. Franciaországban, amint tudvalevő, a szocializmus kormányra jutott. A kormány egyes tagjai, sőt maga Clemenceau miniszterelnök is a szociáldemokrata pártból való. S magával vihette ez a kormány a szocializmus programját? Gondolhatott-e a kommunizmusnak — ha csak töredékekben is, — a megvalósítására? Annyira nem, hogy Clemenceau, a szocialista miniszterelnök, kénytelen volt a munkásszervezetekkel, a sztrájkokkal szembe szállni, s azokkal szemben olyan agresszivitást folytatni, a minőt az elődei se követtek. Az a szocialista tehát, aki kormányelnök, vagy csak miniszter lesz, maradhat szocialista, de — legalább ma, — szocialista politikát nem szolgálhat.

A másik példa sokkal alkalmasabb a szemléltetésre, mert egészen előtünk áll: a függetlenségi párt. Mihelyt a függetlenségi párt kormányra jutott, nem gondolhatott programjának: a perszonál-unióknak, az önálló hadseregnek, az önálló külügyi képviselőnek megvalósítására. Megmaradt függetlenséginek, s én megengedem, hogy nemcsak névben, de hatvanhetes politikát folytat. Hatvanhetesebb a zizazi

Áprilisi éjszaka.

I.

Este volt. Színház után. Fáradtan vacogott az utcán, amíg kiért a ligetbe. A kalapja félreesuszott, a kabátja — kissé kopott és poros — nyitva volt s a cigarettája elszenesedett esutkája nem égett már. Kicsit szomorú, kissé züllött, megkergetett alakja volt az életnek, azok közül való, akiket keveset ért a szeretet melege, akiknek tömegéből már csak a pálinkás butikok közönsége lesz; akik csuntyák lesznek és rosszak, mert a jók, a finomak kilökték őket maguk közül, amikor még odatartoztak.

Demeter még nem tartott a pálinkánál. Drágább szelbemei mámor-szerrel élt, ritkán ugyan, de néha ebédek árán is. Színházba járt. Ez táplálékot adott a fantáziájának, ha korogott is a gyomra. Ez elfelejtette vele harminc év keserűségét, a komisz hivatalát, a rongyos napidíjat, mindent.

Most is onnan jött. Egy kicsit furesán érezte magát. Találgatta, hogy miért, amíg végre rájött, hogy ő nem odaváló. Szörnyen el-erzékenyítik az ilyen szenzibilis dolgok, mint amelyet éppen ma is látott. Aztán főni, forni, égni kezd a vére és mintha szét akarná pattantani az agyát.

Eldobta a cigaretté-csutkát. Valami keserűség ült a szája szögletében és nem tudott magának számot adni a különös érzéseiről. Egy pillanatra eszébe jutott megint a hős és a hősnő, két száználmasan szerelmes lélek. De akkor már

esordultig volt a lelke csupa tavaszi vágyakozással. Kitérta a karjait, mintha magába akarta volna szívni a tavasz minden közelgő illatát. És maga mellé kívánt valakit az éjszaka magánosságában, valakit, akinek színes, meleg, lázas és mámorosító szavakat mondhatna, amik sus-torogva, villanva és cikázva hullottak volna a szívébe. Aki megértene és az erős melléhez szorítaná az ő titódott, szomorú, fejét; aki más volna... egy asszony... egy leány... tiszta-ság... boldogság... álom...

Szédült. Valami padfőle volt előtte, arra leült. Feje fölött tar ágakat vert egymáshoz a tavasz eleji szél s a hűvös levegőben összevegyült a föld nehéz fekete szaga, a rügyező fák és bokrok üde és zöld illatával.

II.

Demeter otthon volt. A liget mögött egy kis piszkos utcában, egy kis piszkos ház másodemeleti szobájában volt az otthona. Itt is olyan szomorú és szűk volt minden, mint a lelkében.

Egy dívány volt az ágy, egy székre tett tálcán mosdó. Asztal is volt a szobában, egy sarokban álldogált, a falhoz támasztva. Sánta volt szegény. Szanaszét az asztalon egy pár antikváriumból idekerült ócska könyv, egy álló tükör 80 krajcárért, egy fedélnélküli szivarskatalya kefékkel, szappannal és más mindenfélével telerakva.

Az ablak beépítetlen kavicsos telkekre nyílt. Gyufát keresgélt. A hold egy lapos, tányérarcu emberhez hasonlított és az ablakon keresztül bemosolygott Demeterre.

A mámor, amit a gyönyörűségek látása kelt és amelyből a szegény diurnistának csak olyan jut egy részegítő harmatesepp, csak itthon éri véget. Itt a dohos levegőjű szobában megint a józan, a szomorú, e meglökődött Demeter volt, a szegény diurnista, aki mindig mást akar, mint amit csinál.

A gyufát megtalálta, de még sem gyújtott lámpát. A holdfény sejtelenesen világított be az ablakon. Odaállt az ablak elé.

Nem igaz, — dünnyögte maga elé, — nem igaz. És azokra az emberekre gondolt, akik nekigyürköztek az életnek.

Igen, igen, — folytatta magában — megcsik, hogy gyönnék rengések és az ember azt hiszi, hogy a föld inog, vagy valami más történik és úgy marad, mint aki alól kihúzták a gyékényt. A nagy neki készülődésből nem lesz semmi. Nem lehet újra kezdeni. Nincs mersz. Aztán mi lesz? Az ember doktor akart lenni, tanár vagy ügyvéd és akkor gyön a rengés, persze nem mindenkinek. De akinek gyön, az diurnista lesz, vagy még rosszabb. És harmincéves korában is koplalhat, ha egyszer három hatosért színházba akar menni.

És ez se való nekem. Megrészegszik az ember attól, amihez nincs hozzá szokva. Még ilyen korban is megérészegszik. Nem jó ez, nem jó. Nekem is korcsnába kellene mennem este, mint a többieknek és inni, — inni. —

Undorító... Mikor a lámpát meggyújtotta, már nagyon késő volt csak egy kicsit akart még olvasni. És lapozgatott a fohtos, gyűrött levélti köny-

hatvanheteseknél. Tessék csak Ugron Gábort, meg Hoitsy Pált megfigyelni, milyen idegesek, a mialatt a függetlenségi program utolsó foszlányának, az önálló banknak megmentéséről van szó!

A főispáni széken megmaradhat valaki érzésben a legradikálisabb nemzetiséginek, — de nemzetiségi politikát nem folytathat. A főispán nem állhat az agitáló szószékre, a megyegyűléseken nem döröghet, a nemzetiségi lapokba nem cikkezhet. A főispán, akár magyar, akár nemzetiségi, a kormány exponense; annak politikájához, rendelkezéseibe kénytelen tartani magát, s amíg állásában van, köteles minden befolyását arra érvényesíteni, hogy a hívei is a kormány politikájához simuljanak. Ha ezt vonakodik megtenni, nyolc nap alatt statáriálisan elcsapható. S ha utódjává megint nemzetiségi főispánt akarnak, akkor ez köteles magát a kormány direktíváinak alávetni, — még ha nem is kellemes rá nézve az. Még azt se tartom kizártnak, hogy utóbb ép olyan szenvedélyesen követeli a magyar nyelv érvényesülését, mint a minő rajongással Ugron a közös eszméket környezi, és a minő ádázul Clemenceau György a szindikalistákat ütötte.

El se képzelhető, hogy a nemzetiségek milyen sokat áldoznak mai politikájukból, amikor belemennek abba, hogy nemzetiségi főispánok legyenek. S amikor ők ezt, amivel ebben nemzetiségük elismertetésének jelét látják, kívánatosnak hiszik, akkor ép a magyarság és az államiság nézőpontjából igen rövidlátó politika az, amely az ideát brüszkül visszautasítja. Egy kissé messzebb kell haladni a következők mérésénél, hogy okos ítéletet kapjunk, praktikus cselekedjünk.

Ha a magyar politikusok előtt nem szimpatikus ez az idea, vigasztalják magukat a célszerűségével, An-

veken. Közben a tükört nézte, a tükörben magát.

Ha az ember a tükörbe néz, mindjárt hajlandó valamit fölfedezni az arcán, amit érdemes hosszasan vizsgálgatni. Nézi az ember önmagát a tükörben s gondolatai támadnak. Önkéntelenül is szinte beszélget önmagával. A tükörben már akkor más van, egy másik ember, egy másik „én”, aki válasszol.

Es Demeter beszélgetett önmagával. Egy kicsit azt gondolta, hogy ez a markáns csontos arc, az ó arca, milyen jól odailleszt volna ahhoz a szöke fejhez a szinpadon. Már vonogatta is a szemöldökét és formálta a vonásait.

— De nem, nem, — mondta aztán, — nekem már nem szabad úgy gondolkoznom. Tízennyolc évvel még megjárja az ilyen, de most már! Hova gondolja Demeter? Nekem már nem virrad. En, amíg csak élek, mindig huszért fogok kis főzeléket ebédelni és vacsorára liptói turót kenyérral.

De a másik arc biztatta. Két csillogó szem mosolygott rá a tükörből. A vonásai megszilárdultak és Demeter kezdett olyanokat gondolni, amikbe kint beleszédült.

Es egyre tovább nézte magát és egyre merészebbek voltak gondolatai.

— A törött szárnyu madár nem tud repülni. Annak vége. De kimondja, hogy én szárnyatört madár vagyok. Elcsüggedem, ennyi az egész. Fel a fejjel a Demeter! Csak akarni kell és mindent lehet. Persze, aki nem mer vere-

drássy Gyulának sem lehetett kedve, hogy Polónyival egy kormányban legyen, Kelemen Samunak se, hogy Rakovszky Istvánnal egy koalícióban üljön, a kurucoknak se, hogy a svargelb delegációba menjenek, — mégis megtették, mert célszerűnek kinalkozott. A békés kormányzásra, a nemzetiségeknek a kormánypolitika részére leendő meghódítására ép ilyen célszerűnek fog bizonyosodni a nemzetiségi főispánok kinevezése. Hát ezzel is meglehet barátkozni.

Az adó csata.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 29.

Az adó-vita mai napja meglehetősen tarka volt. A pró- és kontra-szónokok egymást váltották fel, hogy megvédelmezzék, vagy támadják Wekerle adóreformját. Polemizáltak nemcsak Wekerlével, de egymással is és különösen Buza Barna támadta erősen Sándor Pált. Érdekes volt a gyulai parasztképviselőnek, Schiffert Józsefnek és Nagy Györgynek a beszéde is.

A képviselőház mai üléséről szóló részletes tudósításunk itt következik:

Az ülésen Justh Gyula elnökölt.

(A földbirtokosok adója.)

Hódy Gyula volt az első felszólaló. Személyes kérdésben reflektál a miniszterelnök tegnapi beszédére. Wekerle kétségbevonta, hogy az utolsó kataszter-fölvételnél elbocsátott ispánok szerepeltek becselő-biztosokként. Hát elmondja, hogy a Csekonics-uradalmak ideiglenesen elbocsátott gazdatisztje, Bérzi Sándor volt a becselője Várnay Imre torontáli birtokos földjének, mely éppen a Csekonics-uradalom tőszomszédságában van. Az ilyen esetet szólnak meg kellett bélyegeznie.

K. Schiffert József: A nagybirtok visszaéléseit hangoztatja. Békésben idegenből bevándorolt nagybirtokosok heted- meg nyolcadosztályu földadót fizetnek. A kisgazdákat a jövedelembevallással ok nélkül zaklatják. Ez nagy elkeseredést fog szülni. Mire való az, hogy az a néhány holdas szegény ember bevallja azt a jövedelmét, ami nincs?

Wekerle Sándor: Nem lesz kényszer!

kedni, azt félre lökik az utból. Hát verekedni kell, hát verekszeni mindjárt holnap.

És épültek a légvárak, hogy belepirult az arca is a merész álmodozásba. Gondolta, hogy színész lesz és „azzal” a szöke asszony-nyal játszik majd. Aztán író akart lenni, aki „neki” írná a főszerepeket. Ugy száguldoztak a gondolatai, mint valami kis gyermeké, aki belészült a játékba. És simogatta a fejét, amit annyiszor ütött már az élet, és már csak arra gondolt, milyen szép és meleg dolog volna, ha az a két fehér kar átfonná a fejét és simogatná.

Már nagyon késő volt akkor. A hold is másfelé fordult és a lámpa sercegni kezdett álmosan, kimerülten. Nagy árnyékok ezaladtak a kicsi kopasz falra és Demeter felébredt, kijózanódott. A sercegő, pislákoló lámpa árnyéka hamuszínűnek mutatta az arcát a tükörben. A szemei véresek voltak, a haja kócosan, csapzottan hullott a homlokára és az orra, — az olyan kiábrándítóan csunya volt a kijózanodás e pillanatában, hogy nem hitt a szemének.

— Ilyen vén volnék? — kérdezte magától — ilyen esuf, ilyen vén? Hát így nem lehet nekikezdeni semminek... Így nem lehet...

Már mosolygott volna. Valami kis persiflage volt a hangjában. Aztán megrázkódott, hirtelen megkapta tükret és a földhöz vágta.

— Hazudsz, — üvöltötte, hazudsz!

Mathényi J. György.

Nagy György: Dehogy nem! Be kell az vallani. Benn van a javaslatban.

Az elnök: Nagy György képviselő ur feliratkozott szólásra. Kérem, ne mondja el beszédét előre, mert könnyen veszíthet az érdekességéből. (Derűtség.)

Schiffert József: Azt mondják, ötven millióba kerül az új kataszter, azért nem lehet megcsinálni. Ki hiszi el? A nagybirtok miatt sem lehet. Még mindig az az ur a kormányon. Miért nem vetnek adót az idegenben lakó magánosokra? Sürgeti a boritaladó leszállását. Nem fogadja el a javaslatot.

Schmidt Károly: A javaslatot nem lehet sem agrárius, sem merkantilis szemmel bírálni, hanem csak a kisemberek érdekeinek személtartásával. Mivel pedig ezekre figyelemmel van a javaslat, azt elfogadja.

Nagy György: A javaslat mindenben a nagybirtokosokat szolgálja. Elmondja, hogy a részvénytársaságok valósággal grasszálnak az adóelőltékolásokkal. A Groedel-féle erdőiparrészvénytársaságnak 11 millió alaptőkéje van s mindössze 20,000 korona adót fizet.

Zakariás János: Azt is itt Pesten! Községnek sehol sem adózik!

Nagy György: Majd ha rákerül a sor, külön is kifejezem annak a részvénytársaságnak adóelőltékolásait.

(Sándor Pál ellen.)

Buza Barna: Nagyon csodálkozok, hogy a kereskedelmi kamarák azon a pénzen járnak országsszerte agitálni az adótörvény ellen, amelyet szubvencióképen kapnak a magyar kormánytól. Hosszan polemizál Sándor Pállal. Szemérveti, hogy évtizedekig támogatta azt a kormányrendszert, amely semmit sem tett a kisemberek érdekében.

Sümegi Vilmos: Nem is sikerült a szabad- elvűpárti Degenfeldet megválasztani!

Molnár Jenő: Degenfeld nem emelt kvótát. Sümegi pedig emelt!

Buza Barna: Sándor Pál agitációja rosszbiszemű: aránytalanság van az ingatlanok elosztásában, de talán még nagyobb az aránytalanság az ingók elosztásában.

Szabó István: Nagyon szomorú vigasz ez a szegény embernek!

Buza Barna: Sándor Pál csak azért lázít, hogy pozícióját megtarthassa a kereskedők között. Az tesz szolgálatot az országnak, aki a földművelésnek, iparnak és kereskedelemnek együttes működését igyekszik biztosítani.

Az ülés ezzel véget ért.

A kereseti adók kontingentálása. A adóreformok tárgyalásánál a függetlenségi párt értekezletén Nagy Sándor dr. nagylaki képviselő volt az első, aki a kereskedők érdekében azon óhajt terjesztette elő, hogy az általános kereseti adók kontingentáltassanak. A pénzügyminiszter már az értekezleten kijelentette, hogy a kontingentálásba belerog és a Házban tegnap tartott beszédében erre vonatkozólag ezt a kijelentését határozottan megismételte. Beszédének ezen passzusa a következőképen szól:

— „Belerogok abba, hogy kontingentáltassák a kereseti adó és ha nagyobb összeget hoz ki, mint a mennyi a kontingentált összeg akkor ez a százalékának lezálaltására fordítassék.”

Wekerlének ezen kijelentése folytán teljessé a kereskedőknek és egyáltalán az általános kereseti adó alá tartozó adóköteleseknek ama óhaja, hogy épen úgy kontingentáltassák az általános kereseti adó, mint ahogy a földbirtokosok földadója kontingentálva van. A kontingentálásra vonatkozó módosítást, amennyiben ez a kormány vagy más valaki részéről elő nem terjesztetnék, Nagy Sándor fogja a kereseti adó tárgyalásánál előterjesztetni.

Minisztertanács. Fővárosi tudósítónk jelenti. Ma délután Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lakásán minisztertanács volt, amelyen a kormány tagjai a politikai helyzetről tanácskörtak.

Aradi adóhivatalnokok reformtervei.

Más hivatali nevet, — több szabadságidőt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 29.

Nemsokára megtartja évi rendes közgyűlését a királyi adóhivatali tisztviselők országos egyesülete. A közgyűlés elé az aradi adóhivatali tisztviselők érdekes indítványokkal lépnek.

Az egyik a hivatali elnevezés megváltoztatását kívánja, mert nem tartja megfelelőnek a mostani neveket. Ez az indítvány így szól:

Mondja ki a közgyűlés, hogy hivatalunk általános és tisztikarunk egyes elavult, a hivatal és állás minőségének már meg sem felelő elnevezéseit megváltoztatandóknak tartja s utasítsa az elnökséget, hogy sürgősen forduljon ily irányu kérvénnyel a pénzügyminisztériumhoz. *Különösen eltörölnöndök véli a segédi elnevezést, mely szinte megszégyenítő.* Legmegfelelőbbnek tartaná a már különben is törvénybe iktatott „m. kir. állampénztár”, továbbá „állampénztári tanácsos”, „állampénztári főellenőr, ellenőr, főtiszt” és „állampénztári tiszt” elnevezéseket.

A szabadságidőre vonatkozóan a következőket indítványozzák:

Mondja ki a közgyűlés, hogy a szabadság kedvezmény és időnek már most és egyelőre rendeleti uton való rendezését kívánja és tartja szükségesnek, még pedig olyképen, hogy a tizedik szolgálati évig évenként 20 napi, 20 szolgálati évig 28 napi, 30 szolgálati évig 35 napi, azon felül 42 napi, a gyakornokoknak 8 napi, áll. díjnokoknak 8 napi, szolgálóknak 5 napi szabadságidő feltétlenül biztosított és pedig minden, külön kérvény mellőzésével. — Utasítsa az elnökséget, hogy sürgősen forduljon ily irányu kérvénnyel a pénzügyminiszterülethez.

Az aradmegyei szervezet ezt az indítványt a következőleg okolja meg:

Az általános szolgálati pragmatika, melyben e kérdés foglaltatik, megalkotva előrelátólag még hosszú ideig nem lesz. A mai munkakövetelmény és életviszonyok mellett bizonyos évi szabadságidőre minden tisztviselőnek tagadhatatlan szüksége van úgy a saját egészsége, mint további munkabírása érdekében. Kétszeresen is áll ez az adóhivatalistákra, tekintve idegölő munkájukat. Egyes szakoknál, mint a posta- és távírda, igazságügy, vasut, munkásbiztosító hivatalnál stb. már rendeztetett e kérdés törvény vagy rendelettel. Precedens tehát lévén semmi ok sincs rá, hogy e jogos és méltányos kérésünk ne teljesíthessék. Az egyes p. ü. hatóságok a szabadságidő engedélyezésénél oly különböző felfogást és mértéket alkalmaznak, hogy az egyenlő elbánásra való jogos igény szempontjából is feltétlenül és sürgősen rendezendő e kérdés. Ha a kisebb képzettségű bírósági, postai, távírdai, vasuti kezelő tisztviselőkre nézve szükségesnek találtatott a kérdés rendezése, annál inkább szükséges nálunk is, s már hivatali tekintélyünk is feltétlenül megkívánja azt. Az időhatárokat illetőleg kérésünk jogos s méltányos, mert a kisebb előképzettséggel bíró bírósági kezelőszemélyzetre is ily határok vannak statuálva. Minket tehát nem illehet kevesebb, mint a nálunk kevesebb előképzettségűeket.

MULATSÁGOK.

(=) A tanítóbal előkészületei már megtörténtek. Tegnap megalakult a táncrendezés, az ifjuság élénk részvételével. Tekintettel a közönség szolid igényeire, a bál rendezése a Fehér Kereszt vendéglőjével, Braun Gusztávval átlagos és aránylag olcsó ételekben és italokban állapodott meg. Így egy korona husz fillérért úgy hideg mint meleg étel kapható, bor pedig üvegje 60 és egy kor. husz fillérért. Fizetési kellemetlenségek elkerülése teszik ezt szükségessé. Jegyek a bálra már előre váltha-

tók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében és a tanítóknál, kik egyben köszönettel fogadják a tombola tárgyakat. Felülfizetések Fischer Antal polg. isk. tanár urnak címzendők.

A gyermekbiróságok.

Előadás az aradi törvényszéken

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 29.

Ma délelőtt az aradi törvényszék esküdtségi termében nagy jogász és orvos közönség előtt tartotta meg érdekes előadását Szilágyi Artur dr. budapesti ügyvéd és a gyermekvédelmi liga igazgatósági tagja a gyermekbiróságokról.

Szilágyi Artur Károly dr. a gyermekbiróság intézményét és a patronágénak ezzel kapcsolatos kérdéseit ismertette.

A gyermekbiróság — mondta Szilágyi — amerikai eredetű. Illinois államban Chikagóban 1899. július 1-én nyílt meg e külön bíróság. Az azóta eltelt rövid egy évtized alatt hódító körutat tett az egész művelt világon, tavaly meghonosult nálunk is, két hét óta Ausztria is nyomdokainkba lépett. E gyors elterjedés természetesen oka abban rejlik, hogy a fiatal korú bűnösökkel szemben világszerte tanúsított eddigi bánásmód fényes kudarcot vallott.

Mi történt eddig?

Az utca, a rossz társaság, a szülők szomorú gazdasági helyzete, tudatlansága és mi minden egyéb oda sodorták a gyermeket, hogy büntetendő cselekményt kövessen el. Míg ezt nem tette, az állam nem törődött vele. Mielőtt e tettét elkövette az állam sújtó keze ránehezedett. Elítélték, rendszerint felnőttek közé zárták, kieresztették és ismét nem törődtek vele, míg újból bünt nem vállalt lelkére. Illinois állam törvénye kimondta, hogy az állam terjessze ki áldó kezét arra a gyermekre, hogy őt a becsületes megélhetésre képesítse, nehogy vele mint visszaesővel újból találkozzék, amint történt addig, míg a fiatalok csak az állam sújtó kezét érezték. Azt e téren a büntető bíró képviseli. Formailag meghonosultak a gyermekbiróságok nálunk is. Külön bíró kezébe összpontosulnak az ügyek, külön tárgyalja őket, széles hatáskörrel ruháztatik fel, de minden akkor fog előhoz vezetni, ha az ügyvédi kar a védelem terén a szabad társadalom női és férfi tagjai a patronage terén a bíróval együtt dolgoznak, együtt dolgoznak.

Aradon a gyermekbiróság intézményének előfeltételei megvannak. Az aradi bíró és ügyvédi kar magas színvonalon áll. Az ügyvédi kar lelkesen és önzetlenül kezdeményezte tavaly a gyermekvédelem ez új feladat körét. A Liga Aradon nagy népszerűségnek örvend, erős támasza van. A szabad társadalom áldozatkészsége ki van próbálva. Itt tehát a kapcsolat megteremtése nehézséget nem okoz.

A nagy cél érdekében előadó ajánlja határozati javaslatának elfogadását, amelynek főbb pontjai ezek:

Az értekezlet kívánatosnak tartja, hogy a „Fiatalok aradi jogvédő bizottsága” mint az „Országos gyermekvédő Liga aradi jogvédelmi bizottsága” folytassa tevékenységét. Az ebben leendő hozzájárulás végett a Liga helyi bizottsága megkereseti. A bizottság kimondja, hogy tevékenységüket a jogvédelmet igénylő fiatalok jogügyeinek ellátására kiterjesztik. A jogügyek ellátása a patronageval szoros kapcsolatba hozandó. A tantestületek patronage feladatai érdekében megkeresetnek Arad sz. kir. város iskolaszéke, az aradi iparos és kereskedő tanonciskolák felügyelő bizottsága, utóbbiak Reinhart Gyula és Tedeschi Viktor urnak kezeihez) továbbá az aradi fa- és fémipariskola aradi kir. kath. főgimnázium és az aradi állami reáliskola az alábbiak iránt. Közöljék a testületek a bizottsággal, hogy tagjaik közül kik hajlandók esetenként a pártfogói tisztelet ellátni.

A béke felé.

A balkáni események.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 29.

Ugy látszik, hogy mégis csak elvonulnak lassanként a háborús fellegek a Balkán egészről. A török veszély ellen Bulgária a már kipróbált és legbiztosabb villámháritót, a pénzt alkalmazza és Törökország nem is nagyon idegenkedik a kérdés illetően megoldásától, valószínűleg úgy gondolkozik, hogy jobb ma száz millió frank, mint holnap egy bizonytalan kimenetelű háború.

Mai híradásaink a következők:

A török-bolgár affér

Konstantinápolyból jelentik: A porta tegnap körjegyzéke fölhívta a figyelmet az izgatottságra, amely a török népet a bolgár hadikészülődések láttára elfogta, valamint annak következményeire. Portakörökben híre jár, hogy valamennyi hatalom azt tanácsolta a portának és Bulgáriának, hogy egyezzenek meg, továbbá, hogy Bulgária hajlandó 100 millió frankot fizetni.

Szöfiából jelentik: Paprikov külügyminiszter ma több diplomáciai képviselővel szemben a helyzetről és a megegyezés kilátásairól egyenesen optimisztikusan nyilatkozott. Diplomáciai körökben az a vélemény, hogy a legközelebbi időben a válság megoldását lehet elvárni. Mielőtt Törökország a hatalmak tanácsának engedve, 100 millió frank kártalanítási összeggel megelégszik, Bulgária készen fog nyilatkozni, hogy ezt megfizesse. Ezáltal a vitás kérdések konferencia nélkül megszűnnek és megszűnne a háborús veszély is.

Konstantinápolyból jelentik: A nagyvezér, akinek tegnap délután Bulgária magatartását illetőleg nem volt tiszta véleménye, aki egy diplomátával szemben Bulgária magatartását érthetetlennek mondta és kijelentette, ha Bulgária nem fizethet azonnal, a porta e tekintetben könnyítéseket engedélyezhet, végül pedig azon nézetének adott kifejezést, hogy a hatalmaknak Szöfiában lépéseket kell tenniük, hogy a bolgár hadikészülődéseket ne folytassák, este az ottomán bank vezérigazgatója által adott táncestélyen sokkal kedvezőbbnek látta a helyzetet. Kijelentette, hogy a porta nem nyugtalan, mert kedvező híreket kapott Szöfiából.

A porta követeléseit.

Szöfiából jelentik: Az itteni török ügyvivő tegnap a nagyvezér rendeletéből Malinov miniszterelnöknek kijelentette, hogy a porta sohasem tervezett erőszakos határigazítást. Konstantinápolyban kívánnak ugyan határigazítást, de ezáltal Bulgária pénzügyi kártalanítása leszállítatnék. Törökország különben azt kívánja, hogy a vitás kérdéseket európai konferencia intézze el. Malinov azt válaszolta, hogy a bolgár kormány addig nem tárgyalhat Törökországgal, amíg Törökország területi kártalanításra gondol.

Szerbia a béke ellen.

Belgrádból jelentik: A kormány állítólag elhatározta, hogy a konstantinápolyi követségnek és az úszkübi főkonzulátusnak öt millió dinárt boeszt rendelkezésre, miután Nendánovits konstantinápolyi bolgár követ és az úszkübi főkonzul a külügyminisztériumban tartott tanácskozáson kijelentették, hogy ezzel az összeggel a török parlamentben meg tudnák bukztatni Kiamil pasa nagyvezért, s ezzel meg tudnák akadályozni az osztrák-magyar-török megegyezést létrejöttét.

Török körökben a szerb kormányt az ezi az akcióját különbözőképpen ítélik meg. Sokan azt hiszik, hogy elsősorban egy befolyásos belgrádi klikk üzleti érdekéről van szó.

Cettinjéből jelentik: Tegnap ideérkezett a szerb külügyminiszternek egy magas állású hivatalnok, aki a montenegrói hadügyminiszterrel együtt elutazott Achivariba, ahol a montenegrói fejedelemmel és külügyminiszterrel sokáig tanácskoztak.

Nagy Sándor temetése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 9

Kollégáinak, barátainak, tisztelőinek és tanítványainak részvételével temették el ma délután Nagy Sándor tornatárt. Meleg részvétellel, csendes fájdalommal szívében nagy tömeg kísérté utolsó útjára a népszerű tanárt, aki, egy emberélet derek munkájával egy város társadalmának osztatlan szeretetét vivta ki magának.

A Budapestről érkezett holttestet ma reggel ravatalozták fel a felső-temetőben levő Domány-kápolnában. Itt gyűlt össze délután három órakor Nagy Sándor temetésére a nagyszámú gyászoló közönség. A családon, ismerősökön és jóbarátokon kívül ott volt Urbán Iván nyugalmazott főispán vezetése alatt az Aradi Tornaegylet küldöttsége, továbbá az aradi főgimnáziumnak és a tanítóképzőnek növendékserege.

A szabad ég alatt felállított ravatalnál az egyházi szertartás és a tanítóképző dalárdájának éneke után Hunyady József dr. főgimnáziumi tanár a gimnáziumi tantestület nevében mondott megható bucsubeszédet. Utána a gimnáziumi tanulók nevében Homonnay Andor nyolcadik gimnáziumi tanuló bucsuzott a szeretett tanártól, majd a Tornaegylet nevében Sármezey Endre mondott magas szárnyalású beszédet, melyben szép szavakkal emlékezett meg Nagy Sándornak a Tornaegyletben kifejtett nagyarányú működéséről.

Nagy gyászoló tömeg kísérté ezután a koporsót a sírhelyig. A sírnál Szöllösi István dr. tanítóképző tanár mondta el a következő megható bucsuztatót:

— Nyitva a sír szája. Várja Nagy Sándor koporsóját. Megadjuk a földnek, ami — bár korán, igen korán — immár az övé. Am nem hagyjuk, ami a mienk, a tanítóképző kartársaké, akik síró lélekkel állunk itt a végtelenség kapujánál. A földé Nagy Sándor lelke hagyott teste, a mienk e koporsóból a fájdalmas tragikum. Magunkba fogadjuk ezt a szomorú és fölemelő tragikumot, hadd marja, gyötörje lelkünket a fájdalom szent erejével. A szenvedés teszi fogékonyvá és erőssé lelkünket a nemes elhatározásokra, a nagy elszánásokra és a kitartó munkákra. Az ő tragikumai... Törékeny test és törhetetlen lélek. Gyöngye szervezete és erős vágyak a legnagyobb ideálok után. Nyugalmat kívánó test és nyughatatlan lélek, mely zsarnoki parancsokkal feküdt rá arra és kényszerítette, hogy keveset törődjék magával és sokat és mindig másokkal. Aki mindig az ősz fogyó erővel járt-kelt, százak és ezrek számára évtizedeken át megállította az erőszendítő tavaszt és a forraló-érlelő nyarat. Hogy százak és ezrek testi erőt boldogító hatalommá fejlődjenek, lelke hatalmával megparancsolta önmagában a törekenységnek, hogy legyen törhetetlen, a gyöngeségnek, hogy járjon az erő példaként. Es járta a másokat áldó, önmagának ártó útját 37 esztendeig. En láttam őt e krisztusi bűnözésben 30 esztendő óta, mint tanítványa és munkatársa. Sajnáltam és bámultam. Es bámultak mindannyian, akik most síró lélekkel itt állunk az elnyomott test tragikus boszúállásánál. Ez év végével kívánta felszabadítani a mások boldogságának zsarnoksága alól a testét, hogy önmagának, önmagáért éljen... Nem, nem... lelke most is ideált hajszolt: örült a példának, melyet önmagának fog nyújtani az okos, a szép, a nyugodt 100 esztendő életre. Ez az öröm a halálba fáradt testtel itt nyugszik a koporsóban. A földbe kerül, a nyugalom földjébe. Erzem, hiszem, tudom. Nagy Sándor porhüvelyének ez az elválhatatlan része a nyugalom földjét is megmozdítja, zsendülésbe hajtja az életerőket, siétteti a tavaszt a verőfényes, a meleg, a világos tavaszt. A földből, melyet a mi barátunknak úgy szeretett, a levegővel, melyért rajongott, a napsugárral, melyet imádozott, eljut majd hozzánk tragikumának fölemelő lelke, hogy újra, meg újra megteljen vele a magunk gondjaiban elesüggő lelkünk.

Várunk édes Sándorom, szívünkkel fogjuk hallgatni, ha megkérde a költővel: „Nem úgy részünk-e a test, mint a lélek.” Es igérjük, hogy általunk és azok által, kik tőlünk mennek szerte az országba hirdetni a test és a lélek harmonijának boldogságát, élni fogsz ama százesztendő példaként, melyről álmodoztál, midőn testedet is oly szabaddá akartad tenni, mint nagyratörő lelked volt mindig. Ezt az ígéretet küldjük hozzád a koszorúval, hogy veled maradjon a végtelenség útján, mert te is velünk maradsz, amíg dolgozunk e földi tereken. Igérjük és megtartjuk.

Déry Gyula negyedéves tanítóképző növendék bucsuztatta el ezután a halottat a tanítóképző növendékek nevében, végül pedig Sulyok budapesti tanár, a magyarországi tornatanárok és az Országos Tornaszövetség megbízásából mondott szép bucsuztatót.

A tanítóképző dalárda éneke után könyvekbe fakadt közönség előtt boesították le a sírba Nagy Sándor koporsóját.

Az aradi Tornaegylet ez uton tudatja összes tagjaival, hogy holnapra hirdett ülését hétfőn tartja meg Urbán Iván elnöke alatt este 8 órakor a liceumi torna csarnokban. Az ülésen Nagy Sándor emlékének megörökítéséről fognak tanácskozni.

Főurak a razzián.

Jótekonyság az éjjeli menedékhelyeken.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, január 29.

Néhány fővárosi lap ma reggeli számában érdekes „leleplezéseket” közöl a budapesti rendőrség legutóbbi razziajáról. Megírják, hogy a rendőrség e szomorú ténykedését esütörtök éjjel azzal tették változatosabbá, hogy főrangú urak és férfiruhába öltözött hölgyek álltak a razziát tartó rendőrök közé és így bejárták a züllött világ tanyáit állítólag tanulmányozás céljából. Némelyik lap ehhez csipős kommentárokat is közöl.

E híradásokra ma a budapesti rendőrség hivatalos jelentést ad ki, melyben azt mondja, hogy azon a razzián Edelsheim-Gyulai Lipót gróf és két főúri barátja vett részt, hogy a Gyermekvédő Liga nevében tanulmányozzák a nyomor tanyáit és ott jótekonny adományokat osszanak ki.

Az esetről itt következik tudósításunk:

Egy-két budapesti lap, köztük a *Népszava* mai számában a következő hirt közli:

Razzia főrangú hölgyekkel s urakkal. A rendőrség a esütörtökről péntekre virradó éjjel razziát tartott. Főrangú hölgyek és urak vettek részt benne, állítólag a „Gyermekvédő Liga” érdekében való tanulmányozás céljából. Többek közt Edelsheim-Gyulai Lipót gróf, Bornemissza báró s még több főrend hölgyekkel együtt, utóbbiak férfiruhában. Egy hetedik kerületi rendőrszobában találkoztak; innen indult el a menet, amely berontott a férfiruhás főrangú hölgyekkel együtt koresmákba, nyilvános mulatóhelyekre, éjjeli menedékhelyekre, szükséglakásokba. Mindez a közbiztonság és a „Gyermekvédő Liga” nevében. Összefogdostak 127 embert. Az Angyalföld sikátorait, Külsőváci-utat, Párkány- és Dagály-utakat járta a razzia.

A budapesti rendőrség ma délután közzétett hosszú jelentésében elmondja, hogy a rendőrséget Edelsheim-Gyulai Lipót gróf kérte fel, hogy őt és még két főúri barátját, akik a humanitárius tevékenységében segítőitársai, hívják meg a esütörtöki razziára, hogy közvetlenül lássák a nyomort és tanulmányozzák a segítés módjait. A kérelmet teljesítették és az urak a helyszínen gyakorolták a jótekonyságot s ezenkívül előjegyzésbe vettek több családot, akiknek nyomorát enyhíteni fogják. Ma a szegények egyik telepén, az ugynevezett Jarzecky telepen háromszázhatvan kiló élelmiszert osztottak ki.

„A TANITÓNÓ” berlini sikere.

Bródy Sándor ünneplése.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 29

Késő éjjel érkezett távirat egy kiváló magyar író olyan sikeréről ad hirt, amelyhez foghatót Németországban még egy időben nemzetnek a fia sem ért el. Bródy Sándornak kitűnő korrajzát „A tanitónó” mutatta be Reinhart Miksa a *Deutsches Theaterben* és ennek az elsőrangú színháznak Berlin elit köreiből kikerült közönsége valósággal tombolt az előadás végén. Nem akart távozni a színházból, huszonöt-ször hívta a szerzőt, hogy tüntessen mellette s tudtára adja, hogy meghódította ennek a világvárosnak, a modern világirodalom központjának közönségét.

A ma esti bemutatóra már napokkal ezelőtt elkelt minden jegy. Az esti pénztárt valósággal ostrom alá vette a publikum s tízszeres árakat kínáltak egy-egy földszinti ülőhelyért. A színház külsőképen is meglátszott a nagy esemény. *Theaterpare*-szerűen, hölgyek és urak estélyi öltözetben foglalták el helyeiket. A páholyokban a porosz arisztokrácia. Az udvari páholylyal szemben *Szögyén-Marich* nagykövet a családjával.

A darab címszerepét Höfflich Lüsszi játszotta, Nagy Istvánt Beregi Oszkár kreálta. Már az első felvonással el volt döntve a darab sorsa. A szereplőket és szerzőt számtalanszor hívták a függöny elé és különösen Beregit ünneplte a közönség meleg ovációval. A harmadik felvonás végén az egész közönség felemelkedett helyéről, s vagy egy fél óráig buzzgó tapstól visszhangzott a színház. Huszonöt-ször kellett a diadalmas szerzőnek megjelennie, hogy láthassa az a közönség, mely még soha úgy nem tüntetett színpadi szerző mellett.

A színház teljes ambíciójával készült a mai premierre. A délelőtti főpróbán Bródy is jelen volt. Idegesen ült egy földszinti fotelben s mikor *Schildkraut* egyik főszerep alakítója valamit elhibázott, keményen szólt fel a színpadra s kijavította a hibát.

— Deutsch kann ich nicht sprechen, aber Schauspielkunst verstehe ich, mondotta az illusztris szerző.

— Sie sprechen ja ganz gut deutsch szö-lött vissza nevetve a művész,

Magyar még pedig kemény magyar szavak is hangzottak német színházban.

Bródy így szólt rá Beregire:

— Az ördög nem vinne el, ha a kezedet jobban kinyujtanád.

— Tartsd a szád és ne beszélj, ül nyugodtan a helyeden és ne idegeskedj, piritott rá Beregi.

A német színészek csodálkozva hallgatták a két magyar keményszavát, hangos vitáját. Nem értették s csak annyit jegyeztek meg:

— Temperament, zu viel Temperament.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A soborsini Vörös-kereszt Egyesület tegnapelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését, melyen gróf Hunyady Károlyné, Nádasdy Irma grófnő elnökölt. A felolvasott évi jelentésből és számadásokból örömmel vették tudomásul a nagyszámú megjelentek, hogy a soborsini egyesület két évi működés után már több, mint 17,000 korona vagyonnal rendelkezik és így humanus hivatásának szép eredménnyel tehet eleget. Ez eredmény létrehozá-

sában az oroszánrészes Hunyady grófnőé, aki buzgóságával és áldozatkészségével fáradságot nem ismerve működött az egyület érdekében. A közgyűlés 200 koronát szavazott meg a délaszországi károsultaknak, amihez még a grófnő gyűjtőívén 355 korona és a választmány által gyűjtött 200 korona járul. Ugyanesak küldött az egyesület 150 koronát a resicai és sájkai szerencsétleneknek is. A közgyűlés meleg elismeréssel honorálta a grófnő tevékenységét, valamint elismerését nyilvánította a buzgón működő *Bárdy Kálmán* és *Folk Józsefné* alelnököknek, *Arnold János* együleti jegyzőnek és *Schram Róbert* pénztárosnak.

A NŐI ERKÖLCS.

Francia írók véleménye.

(Párisi tudósítás.) A Steinheil-ügy nyomába a jogászai és lelektani vitatkozásoknak egész áradata kelt, amely még mindig növekedőben van. Legtöbbnyire a Steinheilné asszony hazudozásainak a kérdése foglalkoztatja a szakembereket. És ebből a kérdésből származik az a másik, hogy vajon a nő általában érezhet-e hajlandóságot a tények ferdítésére, az alakoskodásra, a cselre, az ámtásra és hogy eanek következtében rendszerint gyöngébb erkölcsűek. A felhőnaponként megjelenő „Revue” című folyóirat ebben a tárgyban megtudakolta a leghíresebb francia írók véleményét. Nagyon sok válasz érkezett be. A nők dicsőretére eleve is kijelentjük, hogy a feleletek jelentékeny része tagadóan hangzik. Ha némelyek azt is állítják, hogy a nők a létért való küzdelemben gyakran folyamodnak a cselre és ámtásra fegyveréhez, akkor is hozzá tesszük azt, hogy ebben a férfiak a hibásak, akik ellen nem használhatnak más eszközt. A képviselő így szól:

„A nőgyűlölők megállapítják, hogy a társadalmi erkölcs súlyos a nők egyenjogúsításával. A nők természetük miatt gyöngék, alakoskodásra hajlamosak és ezt a jellemvonásukat csak erősíti a függetlenségük. Hősiesek, ha üsztöznék az erőszakkal. Más tekintetben csak homályos sejtelmük van a méltányosságról és sokszor attól sem riadnak vissza, hogy érdeküknek feláldozzák a becsületérzésüket. A családi életre teremtődtek és kevéssé jogosítják fel őket a képessegeik arra, hogy nyilvánosan szerepeljenek. Helyesek-e ezek a megállapítások? És ha helyesek, akkor a jövő társadalmi miket várhat a feminizmus haladásától?”

És most bemutatunk néhány választ.

„Nem fogjak tőlem azt várni, hogy rosszakat mondjak a nőkről. Akár esznek, akár nem, mindig kedvesek. Nekünk férfiaknak nincs okunk arra, hogy a mai társadalom erkölcsösségét magasztaljuk. A férfierények nem olyan fényesek, hogy illő lenne a nők szóban levő erkölcsi gyengeségét kárhöz tartani. Nem tudom, hogy a nő a természete miatt él-e cselekkkel, de azt tudom, hogy a férfi az egész történelmen át erőszakosnak, vadnak, verszomjasnak és igazságtalannak mutatkozott. Tehát nem látom, hogy a társadalmi erkölcs a női érvényesülés terjedésével mit vesztené, vagy nyerne. Jobban szólva: a társadalmi erkölcs nem emelkedhet és alacsonyulhat, csupán változhat. Minden társadalom erkölcsös azoknak, akik a szokásaihoz alkalmazkodnak és azokat előnyükre használják. Teljesen erkölcsösek azoknak, akik nem simulnak hozzá. A mai társadalom erkölcsös annak a férfinek, aki nek kedvez és erkölcsösten annak a nőnek, aki szenvedni látszik. — *Anatole France.*”

„Tagadhatatlan, hogy a nőben, akinek a természetem elítél és aki gyöngé a férfivel szemben, jobban kifejlődött a csel üsztöne, mint a férfiben. De azon a napon, amelyen a nő részesevé válik a férfi vártamennyi jogának, kevéssé szüksége lesz a cselre és remélhető, hogy mindörökké él is a legfőbb jellemvonása. — *Marcel Prevost.*”

Kartellbank készül.

Andrássy a magyar bankról. — A bankbizottság ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 29.

Hosszas hallgatás után ma nevezetes ülése volt a bankbizottságnak. *Wekerle* Sándor miniszterelnök kijelentette a bizottság előtt, hogy a magyar kormány tervezetét dolgozta ki a kartellbank felállítására. A miniszterelnök nagyfontosságú kijelentései és hosszabb érdekes vita után elhatározták, hogy a bankkérdést február második felében egész terjedelmében tárgyalás alá veszik és a vita alapjául *Holló* Lajos előadói jelentését és a kormány tervezetét fogadják el.

A Házban a tegnapi tüntető küldöttségjárás után ma csak apróbb folyosói beszélgetések voltak, melyek közül érdekesekre csak *Andrássy* Gyuláé válik ki. A belügyminiszter kijelentette, hogy ha szakértők meggyőznék, ő nem opponálna az önálló magyar bank ellen, de azt hiszi, hogy a bankügyben lényeges változást most nem lehet elérni.

Tudósításunk a politikai helyzetről itt következik:

Folyosói élet.

A képviselőház folyosóján természetesen ma is a politikai helyzetről volt szó. Senkisémi tudott bizonyosat, hát inkább egymással évődtek a képviselők.

Délután felhívta a Házba *Barabás* Béla. Szembekerült vele az exminiszter, *Polónyi*:

— Hát bejöttél, Béla? — kérdezte tőle. — Régen láttalak. Sok dolgod volt, ugy-e?

Barabás fáradt mosolygással válaszolt:

— Nem olyan gyönyörűség most a politika, hogy az ember törné magát az ülések után.

Egyébként azonban eseménytelen a folyosó. Délután minisztertanács lesz, amely az elmaradt heti minisztertanácsot pótolja. *Andrássy* Gyula gróf is a Házban volt, de eleinte nem mozdul ki alkotmánypárti hívei közül. Azokat kapavágatja, ami nem is olyan nehéz munka. Szóba hozták neki a néppárttal való szövetség híreit, amire elmosolyodott.

— Ez csakugyan régi vágyam — mondta esőndesen.

De azért gondoskodott arról, hogy mihamarább megcáfolyják az izetlen kacsát. A cáfolat itt következik:

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Egyes lapok azt a hírt terjesztették, hogy *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter, mint az alkotmánypárt vezére, e párt több tagjával együtt a koalíció 67-es elemeinek összpontosításán dolgozik és e célból a néppárt egyes vezető férfiival már tárgyalásokat is folytatott. Illetékes helyről jött felhatalmazás alapján közölniük, hogy mindezen hírek teljesen alaptalanok.

Andrássy az önálló bankról

Később *Andrássy* a folyosóra is kiment és beszélgetni kezdett a függetlenségi képviselőkkel. Érdekesebb nyilatkozata volt a következő:

— Én nem vagyok szakértő és ha *Wekerle* és *Széll* Kálmán megnyugtatták, hogy a külön bank az ország megrázkódtatása nélkül megcsinálható, talán letennék skrupulusaim-

ról, ámbár változatlan meggyőződéssem, hogy a bank dolgában lényeges változás semmiesetre sem érhető el.

Ugyanesak itt írjuk meg, hogy ma sima elintézést nyert, *Andrássy*nak egy kisebb afférja is. A belügyminiszter ugyanis a minap, — mint azt meg is írtuk — egy nagyobb társaság előtt tréfásan ezt mondta:

— Most már jól van minden. *Leszkay* lesz a pénzügyminiszter!

Leszkay most értesülve e nyilatkozatról, megkérte *Szentiványi* Árpád képviselőt, hogy kérjen *Andrássy*tól ebben az ügyben felvilágosítást. A belügyminiszter *Szentiványi*nak úgy nyilatkozott, hogy esze ágában sem volt *Leszkay*t megbántani. Tréfás megjegyzését azért tette, mert éppen *Leszkay* vitte a szót a folyosón a bankról. Csodálkozik azon, hogy legkisebb megjegyzését is kiszinezik és továbbadják. *Leszkay*t különben mindenképen korrekt úri embernek tartja.

Az ügy ezzel befejezést nyert.

A bankbizottság ülése

A bankbizottság ma délután *Batthyány* Tivadar elnöke alatt ülést tartott.

(*Wekerle* a kartellbankról.)

Az ülés elején *Wekerle* közli, hogy a kormány egy tervezetét dolgozta ki, amely a kartellbank alapján óhajtja a bankkérdést szabályozni. Ez a tervezet természetesen nemcsak az átmenetre, hanem a végleges állapotra is kiterjed. A részletekről most a tárgyalások előtt nem nyilatkozhatik azért sem, mert a kormány egyes tagjai, például *Kossuth* Ferenc, most készítik elő megjegyzéseiket és kiegészítéseiket a tervezethez. Reméli, hogy ez alapon már a legközelebbi időben, lehetőleg már a jövő hét folyamán megindíthatja a tárgyalásokat az osztrák kormány kiküldöttével.

(A vita.)

Az elnök: *Wekerle* nyilatkozata után még korainak tartaná, ha a bizottság belemenne a kérdés érdemleges tárgyalásába, azért indítványozza, hogy a jövő hónap folyamán okvetlenül hívják össze a bizottságot, amely elé akkorra az előadó is előterjeszti javaslatát. A bizottság akkor először döntsön a kérdés alapelveiről s azután, ha ebben megegyezett a részletekről.

Holló Lajos okvetlenül szükségesnek tartja, hogy a jövő hónapban megkezdjék az érdemleges tárgyalásokat. A felelősség most teljesen a kormány vállaira nehezedik és ellenkeznek a parlamentáris szabályokkal, ha a bizottság most a kormányt nyilatkozatokra szorítaná. Csak annyit kíván megjegyezni, hogy a kartellszerű megállapodás más alapon el sem képzelhető, minthogy mindkét intézet meg fogja őrizni önállóságát.

(Az önálló bankról.)

Földes Béla és *Nagy* Dezső felszólalásai után

Babocsay Sándor balpárti képviselő indítványt terjeszt elő, hogy a bizottság hívja fel a kormányt, hogy a bankügyben az osztrák kormánytól a tárgyalás befejezését szorgalmazza, a tárgyalás rendjén pedig az önálló nemzeti bank mellett foglaljon állást.

Széll Kálmán nem fogadja el ezt az indítványt, mert első része felesleges, második

része pedig olyat javasol, ami a bizottság eddigi álláspontjával ellentétes. Kimondották már egyszer, hogy a bizottság a kormánnyal együtt készítse elő az ügyet, ha pedig a bizottság mint parlamentáris bizottság a kormány előterjesztéseivel kollízióba jön és a Ház többsége a bizottságnak ad igazat, akkor a kormányra nézve megvan ennek a maga parlamentáris következménye. Kalendáriumi terminusra a tárgyalást fösszírni nem lehet.

Ugron Gábor: Az önálló jegybank live és amíg ezt elérni lehet, álláspontjától nem tágit. Ha nem lehet, a kartellbankot úgy kell keresztülvinni, hogy az teljes önállósággal bírjon.

(A határozat.)

Hojtsy Pál, Eitner Zsigmond és Holló Lajos felszólalásai után az elnök a vitát bezárja és indítványozza, hogy **Babocsay** indítványa az érdemleges tárgyalás során tárgyalassék. A bizottság ehhez hozzájárul.

A bizottság legközelebbi ülését február második felében az elnök által megállapítandó napon tartja, amikor az előadó jelentései alapján és a kormány előterjesztései után megkezdik a bankkérdés tárgyalását.

Ugron újabb cikke

Ugron Gábor a Magyar Nemzet ma esti számában újabb cikket ír. *Erős felindulásban* cím alatt többek közt ezeket írja:

Veszedelembe viszi a függetlenségi pártot az erős felindulásban elkövetett politika. Justhól azt kérdeztem, hogy a saját nevében mint elnök ment-e a királyhoz, vagy a függetlenségi párt nevében. Szidalmat, gyamsítást olvastam a lapokban, de választ nem. Justh a függetlenségi párt tanácskozásain részt nem vett, tehát nem is képviselhette a pártot a király előtt. Nem a cikkemnek, hanem az uralkodó nyugtalanulásnak tulajdonítom, hogy cikkemből olyan lárna támadt és fejem vételét is kéri. *En nem félek*, mert emlékszem, hogy nemrég ugyanezen függetlenségi Justh akarták az elnöki méltóságból leteríteni horvát-barát intézkedései miatt. *Figyelmeztetem is Justhót, hogy ritka tigris-szelídítő kerüli el sorsát.*

Inciden: a Vas-kávéházban.

Magyarok afférje egy román hivatalnokkal.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, jan. 29.

Nem sablonos affér foglalkoztatja most az aradi román intelligens társaságokat. Az affér egy román hivatalnok és három magyar tisztviselő között támadt a következőképpen:

Tegnap éjszaka a Deák Ferenc-utcai Vas-kávéházban, amely tudvalevően a románok találkozó helye, betért két fiatal törvényszéki jegyző egy aradi tanárral. A társaság tagjai nagyon vidám hangulatban voltak és hangos, de nem hízogó megjegyzéseket tettek a román nyelvről. Minthogy ugyanekkor a kávéházban tartózkodott **Arzsóka** Vazul, a **Viktoria** takarékpénztár román tisztviselője, a pineér arra kérte a vidám társaságot, ne gúnyolják a román nyelvet.

A megszólítottak ekkor előkapták az asztalon lévő néhány román lapot és a földre dobták. Amint ezt a közelben lévő **Arzsóka** meghallotta, ezt a hangos megjegyzést tette:

— Ez nem méltó uriemberkéhez!

— Vonja vissza! — kiáltották a magyar társaság tagjai.

— Csak akkor vonom vissza, ha bocsánatot kérnek a román nyelv inzultálása miatt.

— Akkor nevezze meg segédeit, — mondták a magyarok.

— Tessék provokálni. Rendelkezésükre állók.

A magyar társaság tagjai ma provokálták **Arzsókat**, aki megbízottaiul **Goldis** László képviselőt és **Boku** Szever szerkesztőt nevezte meg. A megbízottak ma már tárgyalnak is. Valószínű, hogy békésen intézik el az affért.

Három betörés egy éjszaka.

Üzletfosztogatók Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 29.

A múlt éjszaka a detektívek Aradra rándult betörőket kerestek. Idegen és a mesteriségüket jól értő szakőröknek kell lenniök, akik két üzletben is megfordultak néhány óra alatt s mindkét helyen alkulesesal kinyitott ajtón át hatoltak be a helyiségbe, ahonnan a házipénztárban talált pénzt elvitték. A harmadik helyen történt betörés már kisebbkaliberű ember műve, aki ablakon át mászott be egy lakásba, de a lakástulajdonosnője által csapott zajra, még mielőtt valami értékesebb tárgyat lophatott volna, megugrott. A tetteseket ez ideig még nem fogta el a rendőség.

Időrendben az első üzletfosztogatás az **Andrássy-tér** 7. számú házban lévő **Réthy** Lipót és fia cég tulajdonát alkotó papírkereskedésben volt. Az üzletet hét óra után zárták s mikor a házmester kilenc órakor lakásából kijött, hogy a kaput bezárja, azt vette észre, hogy az üzletnek udvarra nyíló ajtaja nyitva van. A helyiségben sötét volt s miután meggyőződött arról, hogy ott senki sem tartózkodik, értesítette a tulajdonost, **Réthy** Viktort. Amint beléptek az üzletbe és a pénztár fiókot megvizsgálták, konstatalható volt, hogy a mondott időben betörők jártak. A fiók **Wertheim-zárja** rendkívül szerkesztű alkulesesal volt kinyitva s ugyanezal alkulesesal nyitották ki az ajtót is. Csak pénzt vittek el negyvenkét korona összegben.

Ugy látszik, hogy a betörők alapos helyszíni szemlét tartottak, mielőtt működésüket megkezdették. Erre vall az a körülmény, hogy a második betörést is olyan üzletbe követték el, melynek udvarra nyíló ajtaja van. Ennek a körülménynek megfelel **Herzog** Lipót fűszerkereskedése, melyben látogatást tettek az éjjel az alkulesosok. Az udvar felől kerültek a helyiségbe, melynek fiókjából husz korona aprópénzt vittek el. A módszer ugyanaz, mint a fent elmondott betörésnél.

A harmadik eset hőse valószínűleg aradi, aki a munkálkodására kiszemelt házban lévő viszonyokkal teljesen ismerős. Éjjeli látogatásának színhelyéül azért az **Angyal-utca** 20. számú házat választotta. Ebben van **Charosztek** József, egy magánosan álló nőnek, a szatós-üzlete s a házban kivüle még **Szűcs** Mihály, az **Aradi Közlöny** korrektora, a háztulajdonosa lakik. A betörő tudta, hogy **Szűcs** éjjel a szerkesztőségben van elfoglalva s így neje, mint a lakó védtelenül, maguk vannak otthon. Az udvarra nyíló egyik ablakot törte be s nyíláson benyulva, azt belülről kinyitotta. A szobában alvó **Charosztek** József csak akkor ébredt fel, mikor a betörő az asztalfiókat kihuzta és az abban lévő kulcsokat vette ki, hogy azok segítségével a szekrények tartalmához jusson. A fiókban csak egy korona pénz volt, azt elvette. Az asszony a kulcsok zörrenésére felriadt s lármát csapott. A betörő látva, hogy észrevették, az ablakon át megugrott. Mire a szomszédok összefutottak, már annyi időt nyert, hogy nyomtalanul eltűnhessen.

Eleven faklya.

Kegyetlen gyilkosság merénylet Világoson.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 29.

Kegyetlen gyilkosságról tettek ma jelentést az aradi kir. ügyészségnek. Egy ujszentannai öreg szőlőbirtokost két, eddig ismeretlen ember összekötözte, szalmával betakarta és fölgyújtotta. Az aggastyán az égési sebek következtében haldoklik:

Az eset így történt:

Adelman Jakab 70 esztendő ujszentannai jómódu szőlőbirtokos, akinek Világoson is van szőleje, tegnap délután átment a fiával, Antallal Világosra. Az éjszakát a kolnájukban töltötték a világosi szőlőhegyen. Ma reggel a fiu azt mondta az apjának:

— Én lemegyek a faluba pálinkát főzteni. Apám addig maradjon a kolnában. Nemsokára visszajövök.

Néhány óra múlva csakugyan vissza is ment a szőlőbe. Csodálkozva látta, hogy a kolna ablakának és ajtajának nyílásain erős füst tödult ki. A közelben levő **Simandán** Miklós esőzt maga mellé vette, mert rosszat sejtett, azután behatoltak a kolnába.

Rémes látvány tárult eléjük. **Adelman** Jakabot a kolnában a földön találták, folytonosan jajgatva és nyöszörögve. A teste tele volt szalmapernyével. Amikor a fojtó füstöt kiengették és az öreg birtokost fölemelték, látták, hogy annak teste teljesen összeégett. A ruha lepörkölődött róla és nagy égési sebek tátanganak a mellén, meg a hátán. Kérdésükre, hogy mi történt, **Adelman** Jakab töredezett, fájdalmas hangon ezt mondta:

— Nemsokára azután, hogy a fiam elment, berontott a kolnába két vad tekintetű, romános öltözetű férfi. Nem szóltak semmit, hanem kötéllel összekötözték a földre fektettek és a szalmazsák tartalmát rámszörvva, azt meggyújtották. Én kiáltottam, rugdalóztam, de segítség sehonnét nem jött.

Adelman Antal azonnal kocsit hozatott és ujszentannai lakásukra szállította az apját. Jelentést tett a hatóságoknak, megjelent a lakásukon **Vass** Dezső községi jegyző a csendőrsparanesnokkal együtt. Előttük is ugyanugy mondta el az öreg a rémes esetet, ahogyan a fiának.

Popovics János dr. orvos megvizsgálta a beteget és konstatalta, hogy a teste teljesen összeégett. Azt is kijelentette, hogy az ilyen sebesülés öreg embereknél nagyon veszélyes és az agg birtokos aligha heveri ki a súlyos sebeket.

Az ujszentannai és a világosi csendőrség megindította a nyomozást a tettesek után. Azt hiszik, a haragosai támadhattak **Adelman** ellen, mert a kolnából semmit se raboltak el.

TANÜGY.

(—) **Iskolaszéki választás Orcifalván.** A legnagyobb rendben ugyan, de roppant küzdelmes iskolaszéki választás folyt le f. hó 28-án Orcifalván. Este fél 8 órakor hirdette ki az elnök az eredményt. Iskolaszéki tagok lettek: **Scheible** Károly 268 szavazattal, **Kremer** György 191 szavazattal, **Eipert** Miklós 186 szavazattal, **Frane** József 185 szavazattal, **Scholz** István 184 szavazattal, **Eipert** János 183 szavazattal, **Hager** Mihály 182 szavazattal, **Hirsch** János 181 szavazattal, **Fischer** István 181 szavazattal, **Menrath** József 179 szavazattal, **Kierer** János 178 szavazattal, **Roch** Miklós 178 szavazattal.

Rablógyilkos merénylet egy ékszerüzletben.

Uri haramiák.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 29.

Vakmerő és idegizgató rablógyilkos merényletről ad ma hirt egy berlini tudósítás. A város egyik legforgalmasabb helyén a *Potzdammer-Strassen* tegnap fényes nappal, három válogatott eleganciával felöltözött fiatalember betört egy ékszerüzletbe, melyben a tulajdonosnő egyedül tartózkodott s gyilkos merényletet kíséreltek meg ellene. A tulajdonosnő azonban, egy bátor és tapasztalt asszony, nem vesztette el lélekjelenlétét segélyért kiáltott és viaskodásra kelt a rablókkal, akiket az asszony segélykiáltásaira összegyűlt tömeg el is fogott. A rendőrségi nyomozás során kiderült, hogy a tettesek, akik pontos részletességgel megállapított terv szerint követték el a merényletet intelligens emberek, az egyik közülük tartalékos gyalogoshadnagy, aki még tavaly tényleges szolgálatot teljesített egy berlini gyalogezredben.

A rablógyilkos merényletről, mely tegnap Berlin egész lakosságát lázas izgalomban tartotta, a következő tudósítást adjuk:

A merénylet.

Berlinben a *Potzdammer Strasse* 23. szám alatt van a *Richter* Ida tulajdonát képező ékszerüzlet. Tegnap délután 3 órakor az ékszerüzletben két elegánsan öltözött fiatal ember jelent meg, akik arra kérték az üzletben egyedül levő tulajdonosnőt, hogy karpereceket mutasson nekik. Az asszony, akinek üzletében már többször kíséreltek meg rablást, a karpereceket nem hagyta az asztalon, hanem megmutatás után visszarakta azokat a vasszekrénybe. A vevők ekkor aranyláncokat és briliáns gyűrűket kértek és miközben az asszony ezeket előjük rakosgatta megjelent az üzletben egy harmadik fiatalember, aki a hozzá forduló *Reichternének* azt mondta, hogy várni fog addig, míg *Reichterné* a másik két vevővel végzett. A kiszolgálás tovább folyt, amidőn egyszerre a vevők egyike elejtette aranyfoggantyus sétatálcáját azzal a céllal, hogy *Reichterné* le fog hajolni érte és akkor majd mind a hárman rávetik magukat. A tapasztalt és óvatos asszony azonban nem tette ezt, nem hajolt le, hanem lábával félretolta a botot. A rablók erre látva, hogy eselük nem sikerült rávetették magukat az asszonyra és mind a hárman fojtogatni kezdték.

Elfogják a rablókat.

A bátor asszony azonban nem vesztette el lélekjelenlétét. Torkaszakadtából kiabált segélyért és mindkét kezével erőlesen védekezett támadói ellen. Már-már elhagyta ereje, amidőn segélykiáltásait az üzlet előtt elhaladó néhány ember észrevette és megállott az üzletajtó előtt. A rablók ezt látva, menekülésre gondoltak. Engedték az asszonyt és az ajtóhoz siettek. De vesztükre. Az egyiknek sikerült ugyan az ajtón kiugrani, de a tömeg üldözőbe vette és rövid hajsza után elfogta. A másikat pedig *Reichterné* ragadta meg kabátjánál és bár a rabló ökölcsapásokkal borította el a bátor asszonyt, ez mindaddig nem engedte el, míg a tömegeből néhányan és az időközben előjött rendőrök le nem fülelték. A harmadik merénylőnek a nagy tumultusban sikerült megszöknie.

A tettesek vallomása.

A rablógyilkos merénylet óriási izgalmat keltett Berlinben. A rendőrség lázas izgatottsággal vetette magát a harmadik tettes után és maga a berlini rendőrigazgató vezette a nyomozást 23 detektívvel. A hajszának meglett

az eredménye. Délután két órakor kézre került a harmadik tettes is. Ekkor azután kezdetét vette a rablók vallatása. Ez a vallatás kezdetben eredménytelen volt, mert bárhogy faggatták a rablókat ezek konokul megtagadtak minden felvilágosítást. Később azután a kereszt-kérdések alatt megtörték és részletes vallomást tettek. Kiderült, hogy azt a rablót, akit a bátor ékszerésznő fogott *Kühnel*-nek hívják és tartalékos gyalogos hadnagy, aki még tavaly tényleges szolgálatot teljesített az 52. porosz gyalogezredben és az idén lépett ki az aktív szolgálatból. A tisztel sematizmusban tartalékos hadnagyként szerepel. A második rablót *Kühne* Györgynek hívják, a rendőrség által elfogottnak pedig *Zache* Ottó a neve, mechanikus és ügétő versenyző, aki szélhámosságai miatt már több ízben került összeütközésbe a rendőrséggel.

A mai napon egész Berlin nem beszél másról, mint a bátor és hősi ékszerésznőről és *Richter* Idának esodájára járnak a város minden részéből.

Egy aradi orvos éjjeli látogatója.

Letartóztatott család

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, január 29.

Bámulatos rejtély marad örökké a bűnözésre való hajlandóságnak az oka. A bűnügyi krónika sokszor olyan esetek elé állítja az emberi lélek bujárát, hogy ez a sokszor a kiesi-nyesnek látszó eset dacára is lemondással kénytelen tudomásul venni, hogy nincsenek általános érvényességű szabályok a bűnök világában. A mindennaposnak, ezerszer megismétlődő bűncselekménynek elkövetője külön álló egyéniség, akinek lelke sokszor megérdemli a behatóbb kutatást.

A rendőrség tegnap — mint azt megirtuk — a vasuti állomáson elfogott egy országosan körözött egyént. *Valuch* Józsefnek hívják. Tegnapig csak annyit tudott róla a bűnügyi hatóság, hogy az aradi királyi törvényszék csalásért, a borosjenői esendőrség pedig sikkasztásért keresi. A személyleírását ismerő detektív éppen akkor tartóztatta le mikor az állomási jegypénztárhoz lépett, hogy elutazásához szükséges jegyet megváltsa. Azt a családi esetet, amelyért a törvényszék le akar vele számolni már a múlt esztendő március hónapjában ismertettük lapunkban. Egy földbirtokostól száz hatvan koronát azzal a mesével csalt ki, az elegáns megjelenésű és imponáló fellépésű mézárólegény, hogy hamisított marhalevelek útján eladott neki két tehenet, melyekről azt mondta, hogy *Ujszentannán* vannak az istállójában. A tehenek azonban csak az ügyesen utánzótt passzusokban voltak meg, mert *Valuch*nak sem *Ujszentannán*, de még a holdban sincs istállója.

Ellenben van neki anyi és meglepetést keltő büne, hogy egyhamar nem veszik le róla kezüket a bíróságok. Érdekes jelenség ez a *Valuch*. Annyi és oly minőségű szellemi erőt pazarol el egy-egy „stikli”-je nyélbeütésére, hogy az ilyenmü munkával, annyi leleménységgel és átgondolt, tervszerű raffineriával nagy dolgokat, de tisztességes cselekedeteket is hajthatna végre. Nagy stílus szélhámost jellemző diszpozíciókat készít, amelyeket apró-cseprő eredmények kedvéért ugyszólván apró pénzre vált fel. Csak két ilyen érdekes és jellemző esetet mondunk el, amelyeket ma leplezett le az aradi rendőrség, melynek fogdájában ül *Valuch* és várja, hogy az aradi ügyészséghez átszállítsák.

Ma megjelent a rendőrségen *Fényes* Samu dr. aradi gyakorló orvos, aki a lapunkból értesült arról, hogy *Valuch*ot tegnap letartóztatták. *Green* főkapitánynál érdeklődött a letartóztatott személye iránt. Mikor megtudta, hogy ki is az, akit ő ismerni szeretne, akkor így szólott *Green*hez:

— Ezt az embert én ismerem, mert rendkívül érdekes körülmények között csapott be és csalt ki tőlem egy kisebb pénzösszeget.

A bűnügyi feljelentésül szolgáló előadás kapcsán elmondotta *Fényes* dr., hogy január hó elsején *Kurtiesra* hívták *Merkler* Gyula ottani jómódu mézárósmesterhez, akit már régebb idő óta kezel. A család tagjait mind ismerte, csak egy jó megjelenésű urhoz nem volt még szerencséje, akit *Merkler*éknél tett látogatása alkalmával ott talált.

Valuch József vagyok, mutatkozott be a kitünő modoru férfin, akiről azt hitte az orvos, hogy legalább is valami közeli rokona páciensének. Este azzal az ürügygel, hogy neki dolga van Aradon, együtt jött be *Fényes* doktorral, akitől azonban a vasuti indóháznál elvált.

Éjjel két órakor esengetés verte fel az orvost. A szobaleány azt jelentette, hogy egy ur kér beocsátatást, aki egy rendkívül fontos ügyben akar tanácskozni, s oly sürgős az ügy, hogy reggelre nem halasztható.

Az éjjeli vendég *Valuch* volt, aki ezerszer kért bocsánatot a zavarásért de — ugymond — a *Merkler*-család sorsáról van szó. Nagy bizalmasan közölte *Fényes* doktorral, hogy őt egy diszkrét ügy elintézésével bízták meg, ezért jött be Aradra, de a nagy zürzavarban, mely a családfő betegsége folytán a *Merkler* házában uralkodik, ellefejtették az ügy elintézéséhez szükséges pénzt átadni.

— Harminc koronám hiányzik a szükséges összegből, mondotta a világ legőszintébb hangján és ezt a doktor urtól, mint a család jó barátjától vagyok kénytelen kérni ebben a késő éjjeli órában. Az orvos szolgálatkészen nyújtotta át a kért összeget, amelyet azzal az igérettel vett át *Valuch*, hogy hazatérte után azonnal postára teszi. A postán a pénzküldeményeket dícséretreméltó pontossággal szokták kézbesíteni s *Fényes* dr. abból, hogy a pénzeslevélhordó még ma sem kereste *kurtiesi* pénzküldeményével, joggal következteti, hogy éjjeli látogatója megfélekedezett róla.

Green főkapitány jegyzőkönyvet vétegette fel az esetről s család miatt megindítja az eljárást *Valuch* ellen.

Még *Fényes* dr. kihallgatását be sem fejezték, mikor egy hölgy jelentkezett *Green* főkapitánynál azzal az óhajjal, hogy négy szemközt akar vele beszélni.

— *Varga* Erzsébet kávéházi pénztárosnő vagyok, azt olvastam kérem az újságban, hogy itt le van tartóztatva *Valuch* József. Én sajnos ismerem és feljelentést akarok tenni ellene.

Pironkodva és szemlesütve mondotta el, hogy *Valuch* rutul visszaélt a — szerelmével. Napok óta ostromolta őt a kávéházban, míg végre meghallgatta. Két éjszakán át végig mulattak Arad valamennyi másodrangú kávéházát s tegnap a hajnali órákban teljesen elázva tértek haza. Mikor reggel felébredt remüléssel vette észre, hogy udvarlója eltiúnt, otthagya a szerelem rózsá láncait, amelyek megtépetten hevertek a földön, de magával vitte a feliródnó másfél méter hosszú aranyláncát. A detektívek még a mai nap folyamán megállapították, hogy *Valuch* a láncot a *Japán* kávéház főpincéjében zálogosította el s a pénz jó részét elmulatta.

A rendőrség most azt nyomozza, vajon tavaly március óta, amikor az állatleveleket

elkövetett esalás miatt letartóztatták, egész mostanig miből élt a nagystilű szélhámos, aki semmivel sem tudta bizonyítani, hogy ez idő alatt bárhol is dolgozott volna.

Letartóztatott ügyvéd.

Lopással vádolva. — Szökés a vizsgálóbíró szobájából.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 29.

Szenzációs körülmények között tartóztatták le ma Nagyvárad város egyik legelőkelőbb román ügyvédjét. A gazdag és jónevű ügyvéd ellen erős gyanu merült fel, hogy egy váltót, melyet szerinte az ő nevére hamisítottak, eltüntetett és a pörében szereplő tanukat hamis vallomástételre bujtatta fel. A vizsgálóbíró maga elé idézte ma az ügyvédet, aki mikor megtudta, hogy előzetes letartóztatásba akarják helyezni, megszökött a törvényszéki épületből. A börtönőrök csak nagy nehezen tudták megkeríteni és a börtönbe kísérni.

Az óriási feltűnést keltő esetről ezeket táviratozzák Nagyváradról:

A múlt év február tizedik napján a nagyváradai törvényszék pertárából eltűnt egy kilencezer koronáról szóló váltó. A váltón kezesként többek közt Roxin György dr., Nagyvárad egyik legelőkelőbb román ügyvédje is szerepelt. Roxin dr. annak idején a pör folyamán kijelentette, hogy arra a váltóra hamisítva van az ő aláírása. Szigorú vizsgálat indult meg a dologban, de nem lehetett sem a tolvajt, sem a váltót kézrekeríteni, úgy, hogy két hónappal ezelőtt az ügyészség ismeretlen tettesek ellen megindította a vizsgálatot.

A vizsgálat folyamán Roxin dr. ellen súlyos gyanúk merültek fel, amelyek szerint a váltó eltüntetésében Roxinnak is szerepe volt. Időközben az ügyvéd ellen feljelentés történt hamis tanúzásra való felbujtás miatt úgy, hogy Hermann Aladár vizsgálóbíró ma délután kihallgatta dr. Roxint és dacára annak, hogy az ügyvéd mindent tagadott, előzetes letartóztatásba helyezte.

Roxin sírva vette tudomásul a vizsgálóbíró intézkedését. Hermann a telefonhoz ment, hogy a vádlott kivezetésére egy börtönőrt hívjon a szobába. Ezt a pillanatot arra használta fel Roxin, hogy feltépvén az ajtót, futva meneküljön a híroság épületéből. A vizsgálóbíró utána rohant. Az udvaron börtönőröket talált, akiknek megparancsolta, hogy fussanak Roxin után.

A börtönőrök üldözőbe vették a kétségbeesetten roháló ügyvédet. Az befutott a bírósággal szemben levő vármegyeházi épületbe, ahol eltűnt.

A börtönőrök sokáig keresték, de nem bírták megtalálni. Végre Glatz Antal főispán előszobájában a kabátok mögött elbujva találták az ügyvédet. A börtönőrök a teljesen leverte és megtört embert átkísérték az ügyészségre és előzetes letartóztatásba helyezték.

Védője, Fráter Pál rögtön felfolyamodást jelentett be a vizsgálóbíró végzése ellen és kijelentette, hogy védence 16000 koronát kész biztosítékul letétbe helyezni. Roxin vágyonát több mint negyedmillió koronára becsülik.

AUTOBUSZ-KARAMBOLOK.

Két összeütközés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 29.

Az autobuszek ellen egyre több panasz hallatszik a közönség sorából. Azt a vádat hozzák fel ellene, hogy vad sebességgel iramodik és emiatt mind sűrűbbek a karambолоk.

Tegnapról és maáról két összeütközést jegyezhetünk föl az autobusz balesetek krónikájába. Tegnap egy parasztszekérrel ütközött össze, ma pedig egy kisebb automobil lett áldozata a gyorsan rohanó nagy gépkocsinak.

A két baleset így történt:

Tegnap délután 3 órakor a Radnai-úton a motorvasut végállomása mellett egy aradi fuvaros átakart hajtani a tulsó oldalra. A vasut felől egy autobusz robogott, amelytől a lovak megijedtek és az autobusznak rohantak. Az egyik ló a gépkocsi alá került félig, a kocsis pedig ráesett. Az egyik ló megsérült, de a kocsinak semmi baja nem történt.

A mai karambol, amely már komolyabb következményekkel járhatott volna ma délután történt a Deák Ferenc-utcában a Földes-féle gyógyszerár előtt. A 6. számú autobusz, amelyet Kerekes István sefför vezetett, rendszeren megállott a gyógyszerár előtt lévő megállóhelynél. Alig indult el, a Lázár Vilmos-utcában nagy erővel rohant feléje Semmsteg Adolf mechanikus kis háromkerekes automobilja, amely az Andrássy-téren nagyon sűrűn látható, amint nagy zajjal föl-alá futkos. A kis gépkocsi olyan erővel futott, hogy a vezetője nem tudta megfékezni és neki robant az autobusznak, aminek következtében az előbbi fölborult, a benn ülő két férfi pedig kirepült a földre. A kis automobil különben csaknem darabokra zúzódott.

Nemsokára megjelent a helyszínen Odry rendőrségi hivatalnok, aki jegyzőkönyvbe foglalta a történeteket. Konstatálta, hogy a bajt a kis gépkocsi gyors futása idézte elő.

Hol tilos és hol nem tilos a dohányzás?

Arad, január 21.

Az autobuszbán nem tilos — mondja a lovasutársaság a föl-föl ellen beadott feljelentésében.

És ha ott nem tilos, akkor miért tilos a löfejében, kérdi sértett önérzettel a löfejű, amely olyan füstbe is belekapaszkodik, a melyik pedig nincs.

De a rendőrség ezért rendőrség, hogy a feljelentő állításának igazságáról meggyőződjék. A három betörés tettesei vígan eresztik valahol a füstöt finom lopott szivarjaikból, mert a detektívek azt lesik vajjon, az autobuszbán tényleg dohányoznak-e? Ha a löfejű mondja?

Hosszu kutatás után meg is állapították, hogy tényleg füst tudul ki a gépkocsiból.

1. Mikor a benzin begyullad, de ez sem füst, hanem gaz.

2. Mikor a kalauz a vasuti állomás előtt unalmában az imperiálra ült és rágyújtott a sport cigarettájára.

A jelentést annak rendje-módja szerint megírták a fittkos úgyról a kutató közegek s átnyújtották Sarlott főkapitánynak, aki a tapasztalatok alapján meg is hozta a végzését ítélvén a következőképen:

Beható és alapos vizsgálat után ki kell jelentenem, hogy a följelentés alaptalan, mert hat az autobuszbán egyáltalában nem dohányoznak, lévén a kocsí belsejében a dohányzás tilos. Pipás embert tehát legfeljebb az imperiálon láthatott a löfejű

valamegyik autobusz szágilászására berendezkedett magán Seberlock Holmesje. Ez lehetséges. Ezeknél fogva kijelentem azt is, hogy egyáltalában nem lesz ellene semmi kifogásom; ha a lovonat tetején a publikum kényelmére pipatoriumot rendeznek be akár narzilével, akár pedig valódi magyar makrapipákkal. Megjegyzendő, hogy a finác a szűz dohányt a lovonat tetején is szimatolja és elkobozza.

Kemélhetőleg ezek után a löfejű tudja, hogy hol tilos és hol nem tilos a dohányzás.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: A király, vigjáték. (C. bérlet).
Vasárnap: Delután, fél hely-rakkal: Kallay Jolán bucsufelhívójevel A vigózávek, operetta. Rendes hely-rakkal este: A király, vigjáték.

A király.

(Vigjáték 4 felvonásban. Írták: R. de Fiers, G. A. de Caillavet és E. Arène. Fordította: Motaár Ferenc. Bemutató előadás.)

Végre megtalálta az idei slager darabját a színház. Francia vigjátékon fog mulatni nagyon sokszor és nagyon jól a publikum, nemi pedig ostoba meséjű operettekben, melyekben élettelen alakok untatják halálra az embert.

Három szellemes francia író összeállt és megírták a legzsensialisabb szatírárt, mely maró gunyba fojt mindent, ami a koronázott király és a szocialista pártvezér szinte mérhetetlen térbeli távolságában előfordul.

A darab meséje nem valami szövevényes, de a cselekmény annyi ötletességgel van feldolgozva, hogy bőséges anyag jutott négy hoszsú felvonás számára is.

A közönség egész estén át ki nem fogyott a kacagásból, sőt egyes jeleneteket valósággal átkacagott, sokszor megakasztva az előadást, amely egyike volt a legjobboknak.

A királyt Szendrey Mihály adta mesterileg. A bolgár király megszólalásig hü maszkiájával is nagy derűtséget keltett, játéka pedig mindig művészi, mindig tökéletes volt. Fenomenális alakítást láttunk Várnaytól. Egyszerű eszközökkel homéri kacagást váltott ki a közönségből. Várnay Bourdier-je a legfényesebb színpadi szereplések egyike. Ezért az alakításért is érdemes ezt a különben is pompás darabot jubiláltatni. Leóvey Leo Blond detektív szerepében, nagyszerű kabinetalakítást produkált. Dolly kitűnő Chamarendéja, Ditrói egész jó miniszterelnöke és Martoni groteszk Sernin de Chamarendéja sok derűtséget keltett. Faludy kitűnő volt Rivelot szerepében. Nagy sikert hozott a darab Zalay Margitnác Therese szerepében. Elsőrangú mondén alakítást vitt színpadra. Elegáns, diszkreten pikáns és ötletes volt, hogy sikerét szívesen jegyezzük fel, mert Zalay ambiciózus működésében az az alakítás komolyabb művészi értéket is jelent. Novák Irén elragadóan kedves Bourdierne volt, Sardou Madame Sangenejére emlékeztető jóízű szerepét végtelen bájosan játszotta meg és a sikerből nagy részt tulajdenithat magának, kis szerepében nagyon kedves volt Harmath Józsa.

A darab gondos rendezése is dicséretet érdemel. A harmadik felvonás hallja, új diszleteivel nagyon jó benyomást keltett. Annál bántóbb hatást tesz Loszkay ur botrányos színpadi megjelenése. Ilyen koldus öltözékben nem szabad színpadra lépni, vegyen ennek az unak az igazgató egy türethetőbb rubát és ne engedje így ki a színpadra. H. G.

* Sauer Emil a legzsensialisabb Chopinista február 2-dikán hangversenyzik Aradon. A túlhalmozott hangversenyévnak dacára, óriási közönsége lesz a híres zongora királynak s a látogatóknak biztosan felejthetetlen műélvezetet nyújt mesés előadásával. Az aradi közönségnek már számos nagy művészt volt alkalma hallani, de oly kimagasló, legelső rangú zongora kapacitások, mint a milyenek Sauer D'Albert, vagy Padarewski még nem voltak Aradon. Jegyek ifj. Klein Mórnál válthatók 619

HIREK.

— **Thaly Kálmán köszönete.** Arad törvényhatósági bizottsága sietett Thaly Kálmán üdvözlésére, abból az alkalomból, hogy a királyi titkos tanácsossá nevezte ki. Az üdvözlésre ma a következő sürgönyválaszt küldte *Vajassy Lajos* polgármesternek Thaly:

Városi közgyűlés hazafias lelkes üdvözlését mélyen meghatva vettem. Kérem nagyságodat méltóztassék alkalomlag leghálásabb köszönetemet tolmácsolni. Hü polgártársuk

Thaly Kálmán.

— **Mülek Lajosné kitüntetése.** Azért a meleg szívre valló fáradhatatlan munkáért, melyet ez az előkelő uriaszony a tüdőbetegek segélyezésének érdekében kifejtett csak egy parányi elismerés az emlékérem, amelylyel *Augusztia* főhercegnő tüntette ki *Mülek Lajosné*-t, s amelyet *Lukács György* v. b. t. t. a következő levél kíséretében küldött meg:

Nagyságos Asszony!

Öcs. és királyi Fensége, *Augusztia* Főhercegnasszony legmagasabb rendelkezése szerint van szerencsém Nagyságos Asszonynak a Fenséges Asszony emlékérmét kezeihez juttatni.

Oly örömmel teljesítem Fenséges Védnőknők magas rendelkezését, amely öröme van a Fenséges Asszonynak, hogy emlékül a szegénysorsu tüdőbetegek iránt tanusított odaadó fáradhatatlan működéséért ezt a kis emléket felajánlhatja.

Valósuljon a kis amulett jeligeje: „Ez emlék kísérje útjain” és emlékeztesse mindenha arra a szép ügyre, melynek harcossául oly meleg szívvél vállalkozott, amelynek ez a jelszava: „Mertünk meg a tüdőbetegeket.”

Fogadja Nagyságos Asszony megkülönböztetett tiszteletem és igaz hálám nyilvánítását.

Budapest, 1909. január 11.

Lukács,

belső titkos tanácsos,
egyesületi elnök.

A szegénysorsu betegek örök hálája igazolja, hogy *Mülek Lajosné* megértette a jelszót és örömmel ment meg a tüdőbetegeket.

— **Egy grófleány pere az apja ellen.** *Königsegg Fidél* gróf egyezséget kötött *Emilia* leányával, melynek értelmében ez nyolcvan-ezer korona kifizetése ellenében beleegyezését adja ahhoz, hogy a gróf a *tauai* hitbizományt eladhassa. A gróf kisasszony az aradi törvényszéknél ma beadott keresetében azt állítja, hogy atyja az egyezésnek nem tett eleget s kéri, hogy bíróság kényszerítessék az összeg kifizetésére.

— **Botrányok a Reichsratban.** *Bécsből* táviratozzák: *Óriási botrány* színhelye volt ma a Reichsrat. Az ülés elején a radikális cseh és a délszláv képviselők között voltak botrányos jelenetek, azután pedig *Sternberg* gróf beszélt a németek ellen, kik erre „részeg disznó”, „piszkos gazember” és eféle kifejezések kíséretében felakarták polozni a grófot, akit csak elvtársai mentettek meg az inzultusoktól. A gróf kijelentette, hogy a császárhoz fordul az őt ért sérelmek megtorlásáért.

— **Eljegyzés.** *Sümeghy László*, az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak kétegyházi képviselője Kétegyháza eljegyezte *Böhm Miklós* hitbizományi uradalmi titkár leányát, *Rózsikát*.

— *Kell Manó* cég ajánlja *hirneves ke-lengye harisnyáit és ruhadísz remekeit.* 113

— **Doktorrá avatás.** *Petrovszky Dezső* aradi jogszigorlót szombaton avatták fel a kolozsvári egyetemen doktorrá.

— **Halálhíradás.** Lapunk mai számában írunk *Jakabffy István* haláláról. A család ezt a gyászjelentést adta ki az elhunyról: *Orzveg Somoskeszi Jakabffy István* né született *Mack Gizella* saját és fia: *István, Benjamin, Tibor; anyósa: Orzveg Somoskeszi Jakabffy Gergelyné* született *Zsenai Markovits Paula* valamint az összes rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvél tudatja, hogy felejtethetetlen férje, a legjobb atya és fia *Somoskeszi Jakabffy István* Arad vármegye törvényhatósági bizottságának tagja folyó hó 27-én délután 3 órakor, életének 62-ik évében, hosszú és vallásos megnyugvással telt szenvedés és a halotti szentségek ajtatos felvétele után az Urban csendesen elhunyt. A boldogult hült tetemei folyó hó 29-én délután 3 órakor fognak a gyászháznál: VI. Lendvay-utca 12. szám alatt, a róm. kath. anyaszentegyház szerint beszenteltetni és *Marciányi-Bombegyház*ban ujalagos beszentelés után a családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat *Marciányi-Bombegyház*ban a kegyuri templomban és *Budapestben* folyó évi február hó 3-án délelőtt 11 órakor a ferenczerendi atyák belvárosi templomában fog a Mindenhatóknak bemutatni. *Budapestben*, 1909. január hó 27-én. Aلدás, béke poraira!

— **Löwinger Miksa dr. előadása.** Az aradi alkoholelles „Kitartás” páholyban esütörtökön este nagyszámu közönség előtt tartotta meg előadását *Löwinger Miksa dr.* közközházi főorvos. Az alkohol a betegszobában cím alatt. Előadásának célja — ugymond — az alkoholnak nem az egészséges emberre, hanem a beteg szervezetre való hatásának vizsgálata. Az alkoholnak az egészséges szervezetre való mérgező hatását tudományos vizsgálat nélkül mindenki tapasztalatból ismeri. Sokkal komplikáltabb a kérdés a betegségek, nevezetesen a lázas betegségeknek. A leukosok legnagyobb része az alkoholt mindenféle nyavalya ellen biztos remediumniak tartja; az újabb tudományos kísérletek ellenben beigazolták, hogy az alkohol éppen ellenkezőleg lefokozza a szervezet ellentálló képességét, csökkenti erejét, a fehérvyestek szétesését okozza. Az alkoholnak csupán egyetlen hatása van, amely orvosi szempontból értékesíthető: ez az izgató hatása, az alkohol izgatja az idegrendszert és akut szivgyöngeség esetében a szividegek izgatása, gyorsabb működésbe hozatala által nélkülözhetetlen gyógyhatást képvisel. Az alkoholelles mozgalom a leghelyesebb álláspontot foglalja el, midőn az alkohol, mint élvezeti szer szerepét az alkohol, mint gyógyszer szerepétől elválasztja. Az érdekes előadást vita követte, melyen *Aussterweil László dr.* és *Szentmiklósi Sándor* vettek részt. A páholy legközelebbi nyilvános előadásán *Hollós József dr.*, a budapesti lipótmezei elmegyógyintézet főorvosa fog előadást tartani a „A modern ember és az alkohol” cím alatt.

— **Temetés.** Ma délelőtt 9 órakor temették el nagy részvét mellett *Deli* Odón minorita házfőnököt. A templomban *Lakatos Ottó* rendfőnök mondott misét az elhunyt lelki üdvéért, a gyászszertartást pedig *Kristofcsák József*, ujaradi főesperes végezte nagy segédlettel. A halottat ismerőseinek és tisztelőinek nagy száma kísérte ki a felső temetőbe, ahol sírjára sok koszorút helyeztek.

Ugyancsak ma helyezték örök nyugalomra özvegy *Králitz Gyulánét* is a felső temetőben. A temetőben nagy és előkelő közönség volt jelen.

— **Az aradmegyei községi és körorvosok** tegnap délelőtt *Institöris István dr.* megyei főorvos elnöklete alatt értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a február 17-én a belügyminiszteriumban az orvosi nyugdíjtörvénytervezet megvitatására tartandó országos ankétre az aradmegyei községi- és körorvosok képviselőjében *Fekete József dr.* buttyini körorvost küldik ki. Egyszersmind hosszabb vita után elfogadta az egyesület *Fekete József dr.* körorvos által proponált a nyugdíjtervezet sérelmes pontjai megváltoztatására tett javaslatát,

melynek az országos orvosi szövetségnek és a belügyminiszter előtt lesz hivatva érvényt szerezni.

— **Katonazene a jéppályán.** Az „Aradi Kőr-csolyázó-egylet” a városligeti jéppályán, január hó 30-án, szombat délután 5 órától 7 óráig a 33-ik gyalogezred zenekara fog játszani. Belépti-díj nem tagoknak és nézőknek (kiséret) 60 fillér.

— **Katonazene a Pannoniában.** A n. é. közönség tisztelettel értesítetik, hogy a „Pannonia” szálló éttermében a cs. és kir. 33-ik gyalogezred zenekara ma hangversenyt tart, melyhez belépti-díj ninesen. Teljes tisztelettel *Szabó Kálmán* szállodás.

— **Hol készül modern fénykép?** Korszerű modern fényképek elősmert legjobb híru műterme, *Kossak cs. és kir. udv. és kamara-fényképész*nél. (Weitzer J.-u. 3. sz.) 541

— **Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni** csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzintézetnél helyezzük el, a hol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (*Salacz-utca 6. szám.*) Ezen intézetnél takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig elfogadnak hat százalék betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfmen”-féle takarékperselyt kap ingyen. 151

— **Szabó-féle pármái ibolya-szappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: *Szabó Béla* piperezappangyáros *Miskolcon*. Darabja 80 filléért kapható minden gyógyszerárban s jobb divat-áru kereskedésben. Főraktár *Aradon* *Vojtek és Weisz* drogériájában. 47

— **Likör aromák** kitünő likörök előállítására; — házilag — *Vojtek és Weisz*nál. 171

TÖRVÉNYKEZES.

§ **Megakadályozott végrehajtás.** *Gómesi Béla* aradi bírósági végrehajtó mult év október 29-én végrehajtás foganatosítása céljából megjelent *Terzeu Juon* fibisi lakosnál, ki azonban hivatalos működésében erőszakkal megakadályozta. *Terzeu* ugyanis azt hitte, hogy jogtalanság esik rajta, ezért kérte a végrehajtót, ne foganatosítsa a végrehajtást, míg ő az ujaradi járásbírósnál meg nem tudakolja, hogy ki és miért kérte a végrehajtást? Minthogy a végrehajtó a kérésnek sehogysem akart eleget tenni, a karját megfogva felhívta, hogy távozzon házából, míg ő *Ujaradra* siet felvilágosításért. A végrehajtó erre tényleg távozott és feljelentette *Terzeut*, kit a temesvári királyi ügyészség hatóság elleni erőszak büntetével vádolt meg. A temesvári királyi törvényszék büntető tanácsának *Gerdánovits Sándor* királyi ítélőtáblai bíró elnöklete alatt ma tartott főtárgyaláson a tanuk terhelő vallomása következtében bűnösnek mondotta a vádlottat és ezért btkv. 165. §-a alapján a 92. §. alkalmazása mellett, tekintettel a fenforgó enyhítő körülményekre, csupán egy heti fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

§ **A trencsényi rendőrkapitány.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A rendőrtisztviselők országos kongresszusán az a mulatságos eset történt, hogy egy szélhámos végigcsalta — a rendőrtisztiket. *Klink Sándor* besztercebányai irnok volt az a vállalkozó szellemű ember, aki elment a kongresszusra, ahol *Makk István* trencsényi rendőrkapitánynak adta ki magát. Ezen a címen a kongresszuson résztvevő rendőrtisztéktől kölcsönöket kért, az éjjeli kávéházakban nagy murikat csapott, természetesen hitelben és megpumpolta a főpincéereket. Az ál-Makk *István* garázdálkodása végre feltűnt a rendőrtisztviselőknek, kutatni kezdtek utána és akkor kiderült a turpisság. *Besztercebányán* letartóztatták *Klink Sándort*, aki fölött ma ítékezett a budapesti büntetőtörvényszék. A bíróság *Klinket* hét rendbeli kihágás és öt rendbeli csalás miatt két hónapi fogházra és 120 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ügyész felebbezett, a bíróság azonban a vádlottat szabadlábra helyezte tekintettel arra, hogy hét gyermeke és beteges felesége van otthon.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 29.

A hideget a nap melegítő sugara enyhítik s így annak ereje gyengébben érezhető, mely körülmény a vetésekre kedvező, mert így fagykár nem érheti őket.

A gabonaüzlet irányzata gyengülő.

Elkelt a mai piacon:

700 mm. buza	12.40—12.60
400 mm. tengeri	6.20—6.25
Rozs	9.50—0.00
Zab	7.70—0.00
Arpa	7.40—0.00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 29.

Amerika változatlan. Három ezer mm. 2½ fillérr. 1 olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza április a ...	12.70—12.71	12.64—12.65
Tengeri májusra	7.29—7.30	7.28—7.29
Rozs áprilisra ...	10.04—10.05	10.02—10.03
Zab áprilisra ...	8.61—8.62	8.59—8.60
Buza 1909 októberre	10.82—10.83	10.78—10.79
Rozs októberre ...	9.06—9.07	9.04—9.05

Zárlat 5 órakor.

Osztrák hitelre zvény 629.50

SZERKESZTOI ÜZENETEK

Előfizető 68. Az elsőre vonatkozóan ez a válaszunk: Teljesen megbízható intézet. A mi a másik kérdésedet illeti, nem tudunk fölvilágosítással szolgálni. Az ilyesmi miatt legjobb ügyvédhez fordulni.

IDEGENEK ARADON.

— Január 29. —

Fehér Kereszt szálloda. Fischer Izidor utazó Budapest. — Arnold D. utazó Bécs. — Vesselényi István Gyula földbirtokos Debrecen. — Bán József utazó Budapest. — Shattelesz Simon kereskedő Lónya. — Jerkovicz Ferenc utazó Tótkomlós. — Weil Mór utazó Budapest. — Grösz Viktor utazó Budapest. — Ekstein Arnold kereskedő Budapest. — Buull Ignácz utazó Budapest. — Neuhausz Ernő vállalkozó Temesvár. — Rátkay József utazó Budapest. — Kis István gépész Csermő. — Róth Mór és neje utazó Budapest. — Kovács Andor utazó Budapest. — Vappel Viktor utazó Budapest. — Hoffer Egnó kereskedő Berény. — Suk Nándor dr. ügyvéd Mezöberény. — Schönheim M. kereskedő Temesvár. — Rózsa Izidor kereskedő Szeged. — Krannicz Dávid utazó Szatmár. — Hönig Antal fatermelő E. Margó János szobrász Budapest. — Zsigmond Dezső mérnök Budapest. — Wiszatszky Tivadar hőlesészhallgató Kolozsvár. — Sándor Ödön dr. mérnök Budapest.

Központi szálloda. Melezer Károly utazó Budapest. — Jankovicz Lajos hírlapíró Budapest. — Führer Simon utazó Nagybecskerek. — Grassa Alfréd utazó Budapest. — Antal Béla utazó Budapest. — Pollák Herman utazó Budapest. — Balla Jakab utazó Budapest. — Hoffmann Lipót utazó Budapest. — Singer Róbert utazó Budapest. — Grünfeld Márton utazó Budapest. — Antal Gyula utazó Buttyin. — Boskovitz Ernő utazó Budapest. — Prek Rezső utazó Bécs. — Hevesi Henrik utazó Bécs. — Schauer Gábor dr. szolgabíró Nagyhalnaggy. — Fried Gyula mérnök Budapest.

Vas szálloda. Mérai Manó dr. ügyvéd Lugos. — Rostás Isztró kereskedő Pécska. — Baumgarten Géza utazó Budapest. — Papp Aurél lelkész Székudvar. — Kormos Béla dr. ügyvéd Budapest. — Steiner József vendéglős Kisjenő. — Kohn Mór utazó Budapest. — Feltsch József utazó Budapest. — Hay Andor utazó Bécs. — Reisz Ignác utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Binett Béla kereskedő Gyulavarsánd. — Schur Andor könyvelő Brád. — Csepregy István János utazó Budapest. — Kocsán János járásbíró Kisjenő. — Blum Miksa gazdász Szapárliget. — Pap Tivadar dr. ügyvéd Nagyhalnaggy. — Klein Simon kereskedő Pítvaros. — Schmotszer Mátyás kereskedő Doncsény.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi január hó 30-án:

C) bérlet.

C) bérlet.

Itt először:

A király.

Vigjáték 4 felvonásban. Írták: R. de Fiers G. A., de Caillaet és E. Aréne. Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLVÉK:

A király	Szendrey M.	Rivalot	Faludy K.
De Chambrade	Devi Lajos.	A püspök	Kulcsár L.
Blond	Leövey Leo.	Sernie	Mártonfi R.
Bourdier	Várnay Jenő.	Therese	Zalay Margit.
L'orrain	Ditrói Mór.	Marthe	Novák Irén.
Corneau	Polgár S.	Suzette	H. Harmath J.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Az utolsó évek hangversenyzője

SAUER EMIL

a legnagyobb élő zongora művész.

A londoni, párisi és amerikai lapok legújabb kritikái a „**Királyok királya**” címet adták neki.

Aradon február 2-án (ünnepnap) 5 órakor délután játszik.

Jegyek ifj. Klein Mórnál kaphatók. 619

Köszönetnyilvánítás.

Nem mulaszthatom el mindazoknak, kik szerencsétlenül járt férjem,

Pintér Pál

temetésén e hó 29-én résztvettek, de különösen az elhalt kartársainak ezuton is köszönetet mondok tömeges részvételükért, melyet e nehéz időben tanusítottak.

Arad, 1909. évi január hó 29-én.

Pintér Pálné,
szül. Pelle Mária.

Hatóságilag engedélyezett kiárusítás

könyvek, papíráruk és írószerekben üzletáthelyezés miatt

Ingusz I. és fia

könyv-, papir- és írószerek kereskedésében, Weitzer János-utca.

Antiquar könyvek,

irodai papírok, levélpapírok, borítékok, csomagoló papírok

beszerzési árban lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és fia Weitzer János-utca.

Szőlősgazdákhöz.

A szőlőművelést rendkívül nehézé teszi és elkerülhetetlenül abban leli magyarázatát, hogy miért nem a megfelelő teljesen megbízható

I. oszt. gyökérgyökéranyagok,

hazán mindenféle megnevezésű riparia és oliváry lesz felhasználva.

Szőlőpótlás céljára gyoroki szőlőgazdaságokban igen bevált módon fajlisztia riparia-porralis vesszőket gyökerezetnek és szőlőlevényeket készítenek, melyek a sikeres és eredményes szőlőművelésnek biztosítják.

Jessék a hirdetést megfigyelni.

Vojtek Alajos

szőlőbirtokos.

647

Mindaddig felülmulhatatlan!

Csak akkor valódi, ha a három zögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva).

A Maager W.-féle
valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)
sárga üvegenként 2 kor.
fehér " " 3 kor.

Maager Vilmostól
Bécs. 491

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:
W. MAAGER, WIEN.
III/3., Heumarkt 3.

Utazások törvényileg üdöztetnek. Aradon kapható Gutori Földes Kelemennel

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt való libor párlat 259

Camis és Stock

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. :- Kapható minden jobb üzletben. —

APRO HIRDETÉSEK.

A K I N E K

ismerettség kíván

házasra, avaralóra, átalakításra, könyvelésre, szobára, írástásra, gazdasági, kocsisra, vezetésre, kártyára.

kocsisra, gazdaságra, makácsmóra, szobaleányra, hási- vagy, brodaszolgára, pénzbeszedésre, házmesterre, stb.-re van szükség.

A K I

bérbeadni kíván

szőlőre, kocsit, vadászterületet.

lovat, halászatot, kocsit.

A K I

szőlőre kíván

szőlőre, szőlőre, kert, gyümölcsös, gabonát.

üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy

A K I

szőlőre kíván: legbiztosabbra és ma is

A K I

szőlőre kíván: legbiztosabbra és ma is

ARADI KÖZLÖNY
és hirdetés
rovatai használatra.

Egy különálló ház.

mely áll 4 szoba, konyha s hozzátartozó mellékhelyiségből s egy tágas üvegezett, fűthető folyósóból, május elsejére kiadó. Zahner György-utca 7. a. szám alatt. 656

Egy butorozott különbejáratu

szoba azonnali kivételre kerestetik. Címeket a kiadóhivatalba.

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Könyvtárak vétele és berendezése. Kerpel László könyv- és papirkereskedése. Ugyanott tanuló alkalmazást nyer. 262

Egy fodrászüzlet részére

keresek egy üzletvezetőt, 24-26 éves, Izraelita vallásu előnyben részesül. Krausz Móránál, Csermő. 625

Egy jó zongorát

keresek megvételre. Csakis jó zongorára reflektálok. Cím a kiadóban. 632

Intelligens hölgyek

kik írásbeli munkához is értenek, egy előkelő könyvkereskedésbe felvétetnek. Írásbeli ajánlatokat a kiadóhivatal közvetíti. Ugyanott egy villanyírászat irászatlan megvételre kerestetik. 173

Ügynökök,

kik magánfelekkel érintkeznek a legmagasabb jutalék mellett felvesz az 50 év óta fenálló és 6-szor kitüntetett redőny gyár.

C. Klemt,
Braunau i. B.

Használt könnyű

stráfkocsi
20—25 métermázsa hordképességgel, megvételre kerestetik. Cím a kiadóban. 653

DIAMANT FERENC
villanyvilágítás, telefon és csengő berendező
Arad, Atzél Péter-utca 2.
(a színház főbejárataival szemben, Bohus-útvár.)
Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák,
csillárok, legjobb minőségű gáz, villany, benoid izzótestek, izzólámpaszemek, rechaud-k acetyen égők, üvegfelszerelések: hengerek, ernyők, tulipán és gyöngyök, szerelési anyagok legolcsóbb árakban és kivitelben. 227

24441 - 1908. Urb. szám:

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék mint urbéri bíróság közhírré teszi, hogy a „Magyar bánya részv. társaság Dobsina” budapesti cég felperesnek Csucs község volt urbéresi alperes elleni erdő elkülönítési urbéri peré en az egyezség megkötésére és az előmunkálatok megkezdésére a f. évi február hó 3-ik és esetleg következő napjainak d. e. 8 órája Csucs községhezához kitűzetett, s akkorra és oda az összes érkeettek ezen az uton is megidézettek.

Az aradi kir. törvényszék mint urbéri bíróságnak 1909. január hó 8-ikán tartott üléséből

Farkas,
jegyző.

1 - 1909. g. sz.
Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy az Alami szőlővesszőszaporító és oltványtelepeken termelt szőlővesszők és oltványok eladására vonatkozó feltételek a hazai szőlőbirtokok által a városháza 104 sz. szobájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Arad, 1909. évi január hó 18.
Lócs Rezső, tanácsnok
mezőgazdasági bizottság elnöke.

1907. V. 1837/9. sz.
Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1907. V. 1837/9. számú végzése által Aufrecht és Goldschmied bpesti cég jelentkező végrehajtó javára 484 kor. 20 fill. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 670 koronára becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Ezen árverés Ács Lajos 200 K Révai Testvérek 194 K. 40 f. és Schillinger Vilmos 103 K. 86 f. követelése és jár. erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a helyszínen, vagyis Aradon, Andrássy-tér 3. sz. a. leendő eszközlésére 1909. évi február hó 4-ik napjának d. u. 4 órája hararidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő

Kelt Aradon, 1909. évi január hó 17 napján.

Györffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

657

1033—1909.
Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1908. évi 107228—V. számú rendelete a korcsmai palackok és ivóedények, valamint a tejespalackok és tejes kannák hitelesítése s az ezek hitelesítéséért fizetendő díjak tárgyában levéltárunkban a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthető.

Felhívjuk a közönség figyelmét az ezen rendeletnek 19. §-ára, a mely szerint az 1907. évi V. t. c. 28. §-a értelmében hitelesítési kötezettség alá eső palackok és ivóedények, a melyek az 1907. évi V. t. cikk életbe léptének időpontjában az 1874. VIII. teikk alapján már hitelesítési bélyeggel el vannak látva, továbbra is forgalomban, illetőleg használatban maradhatnak. Az 1907. évi V. teikk életbelépte után 2 hónapig vagyis 1909. évi március hó 12 ig hitelesíthetők lesznek az olyan korcsmai palackok és ivóedények is, melyek jelen rendelet 2. illetve 6. §-ában előirt követelményeknek nem felelnek ugyan meg, de megfelelnek azon követelményeknek, melyeket az 1874. évi VIII. t. c. alapján beadott rendeletben nyertek megállapítást. Az 1907. évi V. teikk életbeléptekor a közforgalomban használt hitelesítetlen tejes palackok, tejes üvegpoharak és tejeskannák az idézett törvény életbeléptétől számított egy éven belül hitelesítés alá bocsájtandók.

Arad, 1909. január 14.

A városi tanács.

SZŐLŐPÓTLÁSHOZ
rendkívül gyökérdus, lajtiszta
hárszal köve készült

szőlőoltványok
továbbá 1 és 2 éves rendkívül gyökérdus, lajtiszta

Riparia Portalis
alany bármily mennyiségben kapható.

Kéretik a szükségletet előjegyeztetni.

Vojtek Alajos
szőlőgazdasága GYOROKON.

Telefon Arad 147. Telefon Gyorok 14.

ARADMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR.

Vagyon.

Mérleg-számla 1908. évről.

Teher.

	Összeg					Összeg			
	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár álladék			571.061	21	Részvénytőke				900.000
Váltó-tárca			12.798.856	84	Rendes tartalék-alap	1.800.000			
Ingatlan kölcsönök			2.018.692		Rendkívüli tartalék-alap	177.006	12		
Záloglevél kölcsönök			4.485.211	43	Záloglevél biztosítéki-alap	500.000			
Előlegek értékpapírokra			129.761	30	Árfolyam különbözeti tartalék-alap	29.594	58		
Adósok folyószámlában					Ingatlan értékcsökkenési tartalék-alap	20.000		2 526.600	70
Értékpapírokkal, bekebelezett kötvényekkel és árukkal fedezett kölcsönök	5.394.772	69			Tisztviselői nyugdíj-alap			255.340	24
Törvényhatóságok, testületek tartozásai és kikölcsönzött értékpapírok	861.232	28	6 256.004	97	Betétek könyvecskékre	13.245.896	27		
Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék			907.256	61	Dániel Gergely-alap	3.406	56		
Záloglevél biztosítéki alap értékpapirjai:					Neuman Ede-alap	11.451	41		
K. 166.000. — Magyar korona-járadék kötvény á 90.	149.400				Hász Sándor-alap	3.109	06		
K. 200.000. — Magy. földhitelint. 4% os záloglevél á 90.	180.000								
K. 100.000. — Pesti magy. keresk bank 4% os záloglev. á 90.	90.000				Betétek folyó és cheque-számlán	2.248.939	04	15.512.802	34
K. 90.000 — Pesti hazai l. tkptr. c. 4% os kor. kam. kötv. á 90.	81.000		500.400		Biztosítéki letét (Aradi vízvezeték megváltása ügyében			652.755	87
Értékpapír készlet			567.558		Hitelezők			736.298	26
Záloglevél készlet:					Visszleszámított váltók			3.449.047	86
Készletben és bizományban levő K 44.700. — intézeti 4 1/2 % os záloglev. á 96.			42.912		Forgalomban lévő 4 1/2 % os záloglev.	3.832.300			
Ingatlanok			42.000		Forgalomban lévő kisorsolt 4 1/2 % os záloglevelek	70.000		3.902.300	
Tisztviselői nyugdíjalap értékpapirjai			251.834		Hátralékos tőkekamat-adó			30.952	30
Leltár leírva					Fel nem vett záloglevél szelvények			12.031	
Hátralékos kamatok			33.400	95	Előre felvett kamatok	198.187	28		
					Átmeneti kamatok (zálogleveleknél)	38.534	50	256.721	78
					Nyereség egyenleg:				
					Áthozat az 1907. évről	40.000			
					1908. évi tiszta nyereség	380.078	96	370.078	96
			28.604.949	31				28.604.949	31

Aradon, 1908. december 31 én.

Ring Géza, s. k.
vezérigazgató.Fodor Gyula, s. k.
titkár és cégvezető.Mategowaky Károly, s. k.
főkönyvelő.

Az igazgatóság:

Bing Vilmos, s. k. Kintzig János, s. k. Leopold Zeigmond, s. k. Neuman Samu, s. k. Wadowsky Guztáv, s. k.
igazgatósági elnök. igazgató. igazgató. igazgató. igazgató.

Jelen „Mérleg-számlát“ a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és azt helyesnek és teljesen rendben levőnek találtuk.

Arad, 1909. január hó 20-án.

Dániel László, s. k.
felügyelő bizotts. elnök.Fuchs Ignác, s. k.
felügyelő-bizotts. tag.Sariot Domokos, s. k.
felügyelő-bizotts. tag.Tenner József, s. k.
felügyelő-bizotts. póttag.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Van szerencsénk a t. közgyűlésnek jelenteni, hogy a reánk ruházott feladatnak megfelelően a lefolyt 1908. évben is éber figyelemmel kísértük az Aradmegyei Takarékpénztár ügyvitelét, ismételten megvizsgáltuk a pénztárakat az értékálladékokat, az okmányokat és könyvvezetést, miáltal állandóan tudomással bírtunk az intézet ügyeinek szabályszerű pontos menetéről, valamint meggyőződést szereztünk arról a példás rendről, mely az ügykezelés minden ágában uralkodik.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1908. évi mérleg beható vizsgálat alá vettük és megnyugvással jelenthetjük a t. közgyűlésnek, hogy az intézet alapszabályok és a kereskedelmi törvény rendelkezései minden tekintetben érvényre jutottak, továbbá, hogy a bemutatott 1908. évi „Mérleg-

számla“ adatai az intézet valóságos vagyoni állapotát tüntetik fel és hogy a „Veszteség és nyereség számla“ szerint kimutatott 380.078 korona 96 fillér tiszta nyereség az 1908. évi valóságos eredményt képviseli, úgy, hogy az 1907. évről áthozott 40.000 korona nyereség-elővitellel együtt helyesen számol be az igazgatóság 370.078 korona 96 fillérnyi összes tiszta nyereség felől.

Mindezek alapján hozzájárulunk az Aradmegyei Takarékpénztár igazgatóságának jelentéséhez, valamint a 370.078 korona 96 fillérnyi tiszta nyereség mikénti felhasználása iránti javaslatához, melyet elfogadásra ajánlunk a t. közgyűlésnek.

Végül a magunk részére kérjük és az igazgatóság működésére nézve indítványozzuk, hogy a szokásos felmentvényt megszavazni méltóztassék.

Arad, 1909. január hó 20-án.

Az Aradmegyei Takarékpénztár felügyelő-bizottsága:

Dániel László, s. k.
fel. biz. elnök.Fuchs Ignác, s. k.
fel. biz. tag.Sariot Domokos, s. k.
fel. biz. tag.Tenner József, s. k.
fel. biz. tag.